

BOKT “Embafinans” QSC-nin
2020-ci il üzrə İLLİK HESABATI

1. Emitentin tam və qısaldılmış adı, vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi (VÖEN), dövlət qeydiyyatının tarixi və nömrəsi:

Emitentin tam adı: Bank Olmayan Kredit Təşkilatı “Embafinans” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

Qısaldılmış adı: BOKT “Embafinans” QSC

VÖEN: 1302932691

Dövlət qeydiyyatının tarixi: 25.06.2012

Dövlət qeydiyyatının nömrəsi: 1302932691

2. Emitentin hüquqi ünvanı və olduğu yer:

Azərbaycan Respublikası, AZ 1138, Bakı şəhəri Yasamal rayonu, General Akim Abbasov küç., 73E

3. Emitentin adında dəyişikliklər olduqda, emitentin bütün əvvəlki adları, habelə onların qeydiyyata alındığı tarixlər, emitent digər hüquqi şəxsin bölünməsi və ya tərkibindən ayrılması şəklində yenidən təşkil yolu ilə yaradıldıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxsin adı, emitent hüquqi şəxslərin birləşməsi və ya çevrilmə şəklində yenidən təşkil yolu ilə yaradıldıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxslərin adları:

Emitentin adında dəyişiklik olmamışdır. Emitentin təşkilati-hüquqi formasında dəyişiklik baş vermişdir. Belə ki emitent 10.12.2019 tarixli dövlət qeydiyyatı ilə Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyət formasından Qapalı Səhmdar Cəmiyyət təşkilati-hüquqi formasına keçmişdir.

4. Emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ləğv edilmiş filialları və nümayəndəliklərinin adı, olduqları yer və qeydiyyatları haqqında məlumatlar:

Emitentin hesabat dövrü ərzində filial və nümayəndəliyi yaradılmamış və ləğv edilməmişdir.

5. Emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ya ləğv edilmiş hər bir törəmə cəmiyyətinin adı, təşkilati-hüquqi forması, hüquqi ünvanı, qeydiyyatı haqqında məlumatlar, nizamnamə kapitalında emitentin payı, hüquqi şəxsin emitentin törəmə cəmiyyəti hesab olunması üçün əsas olan müqavilənin bağlanma tarixi və qüvvədə olma müddəti:

Emitentin hesabat dövrü ərzində törəmə cəmiyyəti yaradılmamış və ləğv edilməmişdir.

6. Emitent şirkətlər qrupunun bir hissəsi olduğu təqdirdə qrupun (emitent daxil olmaqla iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərən bir və ya daha artıq törəmə təşkilatı olan qrupdur) adı:

Emitent hər hansı şirkətlər qrupuna daxil deyil.

7. Emitentin məşğul olduğu fəaliyyət istiqamətləri:

Kreditləşmə fəaliyyəti.

8. Emitent lisenziya və ya icazəyə malik olduqda, onlar üzrə fəaliyyət növləri və qüvvədə olma müddətləri:

Emitent 30 iyul 2012-ci il tarixində BKT-10 sayla lisenziyaların mərkəzi reyestrinə daxil edilmişdir. Bu lisenziya, BOKT "Embafinans" QSC-yə təminatlı və təminatsız kreditlərin verilməsi, habelə "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununda nəzərdə tutulmuş digər fəaliyyət növləri ilə qanunvericiliyə müvafiq qaydada məşğul olmaq hüququ verir.

9. Emitentin təklif etdiyi məhsullar və xidmətlər:

Kredit verilməsi, online xidmətlər və ödənişlər.

10. Emitentin işçilərinin sayı və onun rüblük dinamikası

31.03.2020 tarixdə - 107 nəfər

30.06.2020 tarixdə - 112 nəfər

30.09.2020 tarixdə - 110 nəfər

31.12.2020 tarixdə - 112 nəfər

11. Emitentin idarəetmə orqanları haqqında məlumat: direktorlar şurası (müşahidə şurası) (olduqda), icra orqanı, audit komitəsi (olduqda), onların üzvlərinin adı, soyadı, atasının adı:

Müşahidə Şurasının tərkibi:

S/s	Soyadı, adı, atasının adı	Vəzifəsi
1.	Abbasov Elşad İnşalla oğlu	Müşahidə Şurasının sədri
2.	Şahbazova Mədinə Məşhur qızı	Müşahidə Şurasının üzvü
3.	Mikayılov Malik Ağaməmməd oğlu	Müşahidə Şurasının üzvü

İdarə Heyətinin tərkibi:

S/s	Soyadı, adı, atasının adı	Vəzifəsi
1.	İsgəndərov Samir Xangiz oğlu	İdarə Heyətinin sədri
2.	Kazımov Elnur Nəcəf oğlu	Baş maliyyə meneceri, İH üzvü
3.	Vəliyev İlkin Süleyman oğlu	Problemlı kreditlərin idarəedilməsi şöbəsinin müdiri, İH üzvü
4.	Şahbazov Məntiq Məşhur oğlu	İdarə Heyətinin sədrinin müavini, İH üzvü
5.	Bağırov Cavid Nadir oğlu	İdarə Heyətinin sədrinin müavini, İH üzvü

12. Emitentin fiziki və hüquqi şəxs olan səhmdarlarının (payçılarının) ayrı-ayılıqda sayı:

S/s	Soyadı, adı, atasının adı	Səhmlərin sayı	Nizamnamə Kapitalında faiz nisbəti
1.	Abbasov Elşad İnşalla oğlu	5 100	51 %
2.	Məmmədov Məşhur Şahbaz oğlu	3 500	35 %
3.	Polyakova Tamara Başirovna	1 400	14 %

13. Emitentin nizamnamə kapitalının beş faizi və daha artıq həcmdə səsli səhmlərinə (paylara) malik olan şəxslər (fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı; hüquqi şəxsin adı, olduğu yer və VÖEN-i), onların hər birinə məxsus olan səhmlərin sayı (səhmlərin hər növü üzrə ayrıayrılıqda göstərilir) və emitentin nizamnamə kapitalında payı;

S/s	Soyadı, adı, atasının adı	Səhmlərin sayı	Nizamnamə Kapitalında faiz nisbəti
1.	Abbasov Elşad İnşalla oğlu	5 100	51 %
2.	Məmmədov Məşhur Şahbaz oğlu	3 500	35 %
3.	Polyakova Tamara Başirovna	1 400	14 %

14. Nizamnamə kapitalında emitentin payı beş faizdən az olmayan hüquqi şəxslər (hüquqi şəxsin adı, olduğu yer, VÖEN-i, nizamnamə kapitalında emitentin payı):

Nizamnamə kapitalında hüquqi şəxslərin payı yoxdur.

15. Emitentin səhmdarlarının (payçılarının) hesabat dövrü ərzində keçirilmiş yığıncaqları barədə məlumat:

1) BOKT "Embafinans" QSC-nin səhmdarlarının 23.01.2020 tarixli Ümumi Yığıncağı Bakı şəhəri Yasamal rayonu, General Akim Abbasov küç., 73E ünvanında yerləşən Baş ofisində keçirilmişdir. Yığıncaqda aşağıdakı qərar qəbul edilmişdir:

- Təşkilatın səhmlərinin buraxılması ilə bağlı

2) BOKT "Embafinans" QSC-nin səhmdarlarının 27.01.2020 tarixli Ümumi Yığıncağı Bakı şəhəri Yasamal rayonu, General Akim Abbasov küç., 73E ünvanında yerləşən Baş ofisində keçirilmişdir. Yığıncaqda aşağıdakı qərar qəbul edilmişdir:

- Təşkilatın istiqralarının emissiyasına dair

3) BOKT "Embafinans" QSC-nin səhmdarlarının 20.02.2020 tarixli Ümumi Yığıncağı Bakı şəhəri Yasamal rayonu, General Akim Abbasov küç., 73E ünvanında yerləşən Baş ofisində keçirilmişdir. Yığıncaqda aşağıdakı qərar qəbul edilmişdir:

- Təşkilatın Nizamnaməsində dəyişiklik olmasına dair

4) BOKT "Embafinans" QSC-nin səhmdarlarının 02.03.2020 tarixli Ümumi Yığıncağı Bakı şəhəri Yasamal rayonu, General Akim Abbasov küç., 73E ünvanında yerləşən Baş ofisində keçirilmişdir. Yığıncaqda aşağıdakı qərar qəbul edilmişdir:

- Dividend ödənilməsinə dair

5) BOKT "Embafinans" QSC-nin səhmdarlarının 21.05.2020 tarixli Ümumi Yığıncağı Bakı şəhəri Yasamal rayonu, General Akim Abbasov küç., 73E ünvanında yerləşən Baş ofisində keçirilmişdir. Yığıncaqda aşağıdakı qərar qəbul edilmişdir:

- İstiqraz emissiyasında dəyişikliyə dair

6) BOKT "Embafinans" QSC-nin səhmdarlarının 19.06.2020 tarixli Ümumi Yığıncağı Bakı şəhəri Yasamal rayonu, General Akim Abbasov küç., 73E ünvanında yerləşən Baş ofisində keçirilmişdir. Yığıncaqda aşağıdakı qərar qəbul edilmişdir:

- Təşkilatın İdarə Heyətinin tərkibinin təstiq edilməsinə dair

- Təşkilatın Nizamnaməsində dəyişiklik edilməsinə dair

7) BOKT “Embafinans” QSC-nin səhmdarlarının 27.08.2020 tarixli Ümumi Yığıncağı Bakı şəhəri Yasamal rayonu, General Akim Abbasov küç., 73E ünvanında yerləşən Baş ofisində keçirilmişdir. Yığıncaqda aşağıdakı qərar qəbul edilmişdir:

-Təşkilatın Müşahidə Şurasının tərkibində dəyişiklik barədə

16. Emitentin dövriyyədə olan investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışları haqqında məlumat (investisiya qiymətli kağızların hər buraxılışı ayrı-ayrılıqda göstərilir): -

- investisiya qiymətli kağızın növü və forması;
- investisiya qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi və qeydiyyat tarixi;
- investisiya qiymətli kağızların miqdarı və nominal dəyəri;
- investisiya qiymətli kağızlar buraxılışının məcmu nominal dəyəri;
- hesabat ili ərzində emitent tərəfindən səhmlər üzrə ödənilmiş dividendlər haqqında məlumat (hesabat ilində səhmlərin hər növü üzrə ödənilmiş dividendlərin məbləği göstərilir);
- faizli istiqrazlar buraxılışı haqqında məlumatda - istiqrazlar üzrə gəlirliyin illik faiz dərəcəsi;
- investisiya qiymətli kağızların yerləşdirildiyi və ya tədavüldə olduğu fond birjasının adı və olduğu yer (olduqda).

investisiya qiymətli kağızın növü və forması:	investisiya qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi və qeydiyyat tarixi	investisiya qiymətli kağızların miqdarı və nominal dəyəri	investisiya qiymətli kağızlar buraxılışının məcmu nominal dəyəri	faizli istiqrazlar buraxılışı haqqında məlumatda - istiqrazlar üzrə gəlirliyin illik faiz dərəcəsi	investisiya qiymətli kağızların yerləşdirildiyi və ya tədavüldə olduğu fond birjasının adı və olduğu yer
Faizli, təminatlı, sənədsiz, adlı istiqraz	AZ2001020604, 13.09.2018	2000 ədəd 1000 manat olmaqla	2000000 manat	10.5%	Bakı Fond Birjası, Bakı, Xətai rayonu, Babək pr, Ə.Quliyev 11/31, Babək Plaza
Faizli, təminatlı, sənədsiz,	AZ2002020603, 21.11.2018	1000 ədəd 1000	1000000 manat	10.5%	Bakı Fond Birjası, Bakı, Xətai rayonu, Babək pr,

adlı istiqraz		manat olmaqla			Ə.Quliyev 11/31, Babək Plaza
Faizli, təminatsız, sənədsiz, adlı istiqraz	AZ2004020601, 16.04.2019	1000 ədəd 1000 manat olmaqla	1000000 manat	10.5%	Bakı Fond Birjası, Bakı, Xətai rayonu, Babək pr, Ə.Quliyev 11/31, Babək Plaza
Faizli, təminatsız, sənədsiz, adlı istiqraz	AZ2003020602, 18.12.2018	2000 ədəd 1000 manat olmaqla	2000000 manat	9.5%	Bakı Fond Birjası, Bakı, Xətai rayonu, Babək pr, Ə.Quliyev 11/31, Babək Plaza
Faizli, təminatsız, sənədsiz, adlı istiqraz	AZ2005020600, 25.10.2019	1000 ədəd 1000 manat olmaqla	1000000 manat	10.5%	Bakı Fond Birjası, Bakı, Xətai rayonu, Babək pr, Ə.Quliyev 11/31, Babək Plaza
Faizli, təminatsız, sənədsiz, adlı istiqraz	AZ2006020609, 21.02.2020	1500 ədəd 1000 manat olmaqla	1500000 manat	11%	Bakı Fond Birjası, Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Həsən Bəy Zərdabi küçəsi 2A
Faizli, təminatsız, sənədsiz, adlı istiqraz	AZ2007020608, 21.05.2021	1500 ədəd 1000 manat olmaqla	1500000 manat	10.5%	Bakı Fond Birjası, Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Həsən Bəy Zərdabi küçəsi 2A

17. Emitent tərəfindən bağlanmış xüsusi əhəmiyyətli əqdlər barədə məlumatlar:

Emitent "Azərbaycan Beynəlxalq Bank" ASC ilə 13.10.2020 tarixdə 3000000 manat məbləğində kredit xətti müqaviləsi imzalamışdır.

18. Emitent tərəfindən aidiyyəti şəxslərlə bağlanmış əqdlər barədə məlumatlar:

Aidiyyati şəxs	Əməliyyatın xarakteri	Tarix	Məbləğ (AZN)	Təşkilatla əlaqəsi
"VIBROSTONE" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ	Kredit	22.05.2019	544432	Digər aidiyyati şəxs
İsgəndərov Samir Xangiz oğlu	Kredit	09.04.2019	35000	İnzibatçı
Quliyev Rəşad Vəkil oğlu	Kredit	14.10.2019	4850	Struktur bölməsinin rəhbəri
Qədimquliyev İmam Eyyub oğlu	Kredit	14.02.2020	1200	Struktur bölməsinin rəhbəri
Kərimov Turqut Atik oğlu	Kredit	03.02.2020	4100	Struktur bölməsinin rəhbəri
Cabbarov Xaqani Yahuzər oğlu	Kredit	15.10.2019	55000	Struktur bölməsinin rəhbəri

19. İllik hesabatın təsdiq edildiyi ümumi yığıncağın tarixi:

22.07.2021 tarixdə

20. Hesabatın açıqlanma mənbəyi haqqında məlumat:

Emitentin rəsmi saytında: www.embafinans.az

BOKT "Embafinans" QSC-nin
İdarə Heyətinin sədri İsgəndərov S.X

BOKT "Embafinans" QSC-nin
Baş Maliyyə meneceri Kazımov E.N.

**Bank Olmayan Kredit Təşkilatı
“Embafinans” QSC**

31 dekabr 2020-ci il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
uyğun Maliyyə Hesabatları və Müstəqil
Auditorun Hesabatı**

MÜNDƏRİCAT

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

MALİYYƏ HESABATLARI

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat.....	2
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4

Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

1	Giriş	5
2	Şirkətin əməliyyat mühiti	5
3	Əsas uçot siyasəti.....	6
4	Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr	13
5	Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi.....	15
6	Yeni uçot qaydaları	16
7	Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	17
8	Müştərilərə verilmiş kreditlər	18
9	Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	30
10	İstifadə hüquqlu aktivlər və icarə öhdəlikləri	30
11	Sair aktivlər	31
12	Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	32
13	Banklardan alınmış kreditlər	32
14	Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	33
15	Nizamnamə kapitalı	33
16	Sair öhdəliklər	33
17	Faiz gəlirləri və xərcləri	33
18	Haqq və komissiya xərcləri	34
19	İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	34
20	Mənfəət vergisi	34
21	Dividendlər	36
22	Səqmentlər üzrə təhlil	36
23	Maliyyə risklərinin idarə edilməsi	37
24	Kapitalın idarə olunması	46
25	Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	46
26	Ədalətli dəyər haqqında açıqlamalar	46
27	Maliyyə alətlərinin qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə təqdim edilməsi.....	48
28	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	48
29	Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr	49

Müstəqil Auditorun Hesabatı

Bank Olmayan Kredit Təşkilatı “Embafinans” QSC-nin Səhmdarlarına və Rəhbərliyinə:

Rəy

Bizim fikrimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Bank Olmayan Kredit Təşkilatı “Embafinans” QSC-nin (“Şirkət”) 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (“BMHS”) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Auditin predmeti

Şirkətin maliyyə hesabatları aşağıdakılardan ibarətdir:

- 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat;
- həmin tarixdə başa çatan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat;
- həmin tarixdə başa çatan il üzrə kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat;
- həmin tarixdə başa çatan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat; və
- əsas uçot siyasəti və digər izahedici məlumatlar daxil olmaqla, maliyyə hesabatları üzrə qeydlər.

Rəy üçün əsas

Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyət rəyimizin “Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti” bölməsində əks etdirilir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Müstəqillik

Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) (MBESS Məcəlləsi) uyğun olaraq Şirkətdən asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk. Biz MBEŞS Məcəlləsinə uyğun olaraq, etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik.

Audit yanaşmamız

İcmal

Əhəmiyyətlilik

- Şirkət üçün ümumi əhəmiyyətlilik dərəcəsi: 173 min Azərbaycan manatı (“AZN”) – bu, vergidən əvvəlki mənfəətin 5%-ni əks etdirir.

Əsas audit məsələləri

- Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyat

Audit metodologiyamızın bir hissəsi kimi, biz əhəmiyyətlilik dərəcəsini müəyyən etdik və maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi riskini qiymətləndirdik. Xüsusilə, biz rəhbərliyin (məsələn, ehtimalların irəli sürülməsi və qeyri-müəyyən xarakterli gələcək hadisələrin nəzərdən keçirilməsini özündə ehtiva edən əhəmiyyətli uçot təxminləri) subyektiv mülahizələr tətbiq etdiyi sahələri təhlil etmişik. Bütün audit yoxlamalarımızda olduğu kimi, biz, həmçinin rəhbərlik tərəfindən daxili nəzarət sistemində sui-istifadə riskini nəzərdən keçirmiş, eləcə də, digər məsələlərlə yanaşı, fırıldaqçılıq hallarına görə əhəmiyyətli təhriflərə səbəb olan qeyri-obyektivlik əlamətlərinin olub-olmadığını təhlil etmişik.

Biz audit prosedurlarının həcmi bütövlükdə maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirmək məqsədilə kifayət qədər işləri yerinə yetirmək üçün Şirkətin strukturunu, uçot proseslərini və nəzarət vasitələrini, habelə Şirkətin fəaliyyət göstərdiyi sektorun xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq müəyyən etmişik.

Əhəmiyyətlik

Audit prosedurlarının həcmi əhəmiyyətlik dərəcəsindən asılıdır. Audit maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kifayət qədər əminlik əldə etmək üçün nəzərdə tutulur. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yarana bilər və fərdi və ya məcmu olaraq istifadəçilərin maliyyə hesabatları əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmək ehtimalı olduğu halda əhəmiyyətli hesab edilir.

Peşəkar mülahizəmizə əsasən biz kəmiyyət baxımından müəyyən əhəmiyyətlik dərəcəsini, həmçinin aşağıdakı cədvəldə göstəriləni kimi, bütövlükdə maliyyə hesabatları üzrə Şirkət üçün ümumi əhəmiyyətliliyi müəyyən etmişik. Bu göstəricilər və keyfiyyət amilləri sayəsində biz auditin həcmi, habelə audit prosedurlarının məzmununu, müddətini və həcmi müəyyən etmiş və mümkün təhriflərin fərdi və ya məcmu olaraq bütövlükdə maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirmişik.

Şirkətin maliyyə hesabatları üçün ümumi əhəmiyyətlik

173 min AZN

Əhəmiyyətliliyin müəyyən edilməsi

Şirkətin vergidən əvvəlki mənfəətinin 5%-i

Əhəmiyyətlik dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün tətbiq edilən baza göstəricisinin əsaslandırılması

Biz baza göstərici kimi “vergidən əvvəlki mənfəəti” seçmək qərarına gəlmişik. Bizim fikrimizcə, bu baza göstərici Şirkətin fəaliyyət nəticələrinin qiymətləndirilməsi üçün istifadəçilər tərəfindən daha çox nəzərdən keçirilən və ümumi qəbul edilmiş göstəricidir.

Biz bu sektorda fəaliyyət göstərən kommersiya təşkilatlarına tətbiq edilən kəmiyyət əhəmiyyətliliyi hədlərinə uyğun olaraq 5%-lik əmsal seçmişik.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri bizim peşəkar mülahizəmizə görə cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditi zamanı ortaya çıxan ən əhəmiyyətli məsələlərdir. Bu məsələlər bütövlükdə maliyyə hesabatlarının auditi və hazırkı maliyyə hesabatlarına dair rəyimizin formalaşdırılması zamanı nəzərə alınmış və biz bu məsələlərə dair ayrı rəy bildirmirik.

Əsas audit məsələsi

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər üçün ehtiyat

Gözlənilən kredit zərərlərinin (GKZ) qiymətləndirilməsi müvafiq metodologiya, modellər və ilkin məlumatlardan istifadə etməklə aparılan əhəmiyyətli hesablamadır. Gözlənilən kredit zərərləri gələcək pul axınlarındakı azalmaların ehtimal ilə ölçülmüş cari dəyərin qiymətləndirilməsidir (yəni, müəyyən müddət ərzində çəki qismində müvafiq defolt riskləri istifadə olunmaqla kredit zərərlərinin orta çəkisidir). Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi obyektiv olub, mümkün nəticələrin miqyasını qiymətləndirməklə müəyyən edilir.

GKZ-nin qiymətləndirilməsi Şirkət tərəfindən istifadə olunan dörd parametrlə əsasən həyata keçirilir: defolt ehtimalı ("PD"), defolta məruz qalan dəyər ("EAD"), defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ ("LGD") və diskont dərəcəsi ("DR"). Şirkət gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtimallar və faktiki kredit zərərləri arasındakı fərqlərin azaldılması məqsədilə modelləri və modellər üzrə məlumatları müntəzəm olaraq təhlil edir və təsdiqləyir.

Şirkət risklər, kredit qalığı, risklərin azaldılması üsulları, gələcək təxmin edilən hadisə və şərait, eləcə də COVID-19 barədə ətraflı məlumatlara əsasən gözlənilən kredit zərərləri üzrə təxminlərdən istifadə edir.

Davam edən COVID-19 pandemiyası, GKZ ehtiyatı və Şirkətin müştəriləri ilə əlaqəli kredit riski səviyyəsinin müəyyən edilməsi ilə bağlı riskləri və təxminlərin qeyri-müəyyənliyini artırır. COVID-19 pandemiyasının dinamikası və ciddiliyi və hökumət və tənzimləyici orqan tərəfindən görülməli cavab tədbirləri zərər, borcalanın ödəmə qabiliyyəti və iqtisadi şərtlər, həmçinin ÜDM və işsizlik, eləcə də müştərinin defolt hallarının həcmi və müddəti kimi iqtisadi amillər arasındakı uyğunluğu dəyişdirə bilər. Bu, GKZ-nin qiymətləndirilməsində mümkün nəticələrin miqyasını genişləndirir və xarici iqtisadçıların tətbiq etdiyi mövcud metodologiyaların və iqtisadi proqnoz məlumatların uyğunluğunun qiymətləndirilməsi və fərziyyələrin irəli sürülməsi üçün tələb olunan mülahizələri artırır. GKZ üzrə düzəlişlər bu məhdudiyyətlər nəzərə alınaraq, rəhbərliyin mülahizəsinə əsaslanan düzəlişlərə uyğun aparılmışdır.

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə təsdiqləmələrin dəqiqliyi və qiymətləndirilməsi üçün audit riskinin əhəmiyyətini və səviyyəsini, eləcə də GKZ-nin

Əsas audit məsələsinə dair audit prosedurları necə həyata keçirilmişdir

Biz Şirkətdə GKZ-nin hesablanması prosesini təhlil etmişik. Bu təhlil GKZ üzrə hesablamaların müəyyən edilməsində Şirkət tərəfindən istifadə edilən əsas məlumatları və sistemləri əhatə edir. Biz, həmçinin GKZ-nin hesablanması üçün Şirkətin tətbiq etdiyi əhəmiyyətli mülahizələr, belə mülahizələri təsdiqləyən məlumatların qənaətbəxşliliyi, eləcə də bu mülahizələr ilə bağlı qeyri-müəyyənliyin dərəcəsi barədə məlumat əldə etmişik.

Biz, həmçinin COVID-19 pandemiyasının təsirinə xüsusi diqqət yetirərək və rəhbərliyin mülahizəsinə əsaslanan düzəlişlərin aparılmasına ehtiyacın olub-olmadığını nəzərə alaraq, il ərzində dəyişməyən metodologiyaların və əlaqəli modellərin uyğunluğunu qiymətləndirmişik.

Biz rəhbərlik tərəfindən hazırlanan və tətbiq edilən GKZ metodologiyasının uyğunluğunu nəzərdən keçirmişik. Bu prosesə model riski üzrə parametrlər (PD, LGD və EAD), proqnoz məlumatları, müvafiq çəki əmsalları, mərhələlərin təhlili və GKZ-nin hesablanması kimi komponentlər daxildir.

Biz aşağıdakılar vasitəsilə PD, LGD və EAD-nin uyğunluğunu qiymətləndirmişik:

- metodologiya və fərziyyələrə dair ətraflı məlumatların əldə edilməsi;
- kredit portfelinin seqmentlərə bölünməsinə dair Şirkətin yanaşmasının uyğunluğunun yoxlanılması;
- məlumatların keyfiyyətini, açılma və bağlanma tarixlərini, gecikmə günləri və ödəniş cədvəllərini nəzərdən keçirməklə 12 aylıq PD və bütöv müddət üzrə PD-nin yaradılmasında istifadə edilən Şirkətin modeləşdirmə metodologiyasının, eləcə də proqnoz məlumatların modelə tətbiq edilməsinin uyğunluğunun qiymətləndirilməsi;
- pul şəklində geri qaytarmanın uyğunluğunun qiymətləndirilməsi;
- BMHS 9-a uyğun istifadə edilən statistik metodologiyanın uyğunluğunun qiymətləndirilməsi;
- LGD modeləşdirməsi və kreditlərin ödənilməsinə dair prosedurların yerinə yetirilməsi üçün portfel/seqmentlər üzrə defolt məlumatlarının qənaətbəxşliliyinin müəyyən edilməsi.

Biz makroiqtisadi şərtlərin GKZ üzrə ehtiyata potensial gələcək təsirini nəzərdən keçirmişik. Biz müvafiq gələcək ssenarilər, təyin edilmiş çəki əmsalları, istifadə edilmiş dəyişənlər və əsas ssenarilərlə bağlı ssenarilərin təhlil edilməsi üçün rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən

qiymətləndirilməsində tətbiq olunan mürəkkəblilik və yüksək mülahizə dərəcəsini nəzərə alaraq, müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər üçün ehtiyat əsas audit məsələsi hesab edilmişdir.

Bax: Qeyd 4 "Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr" və Qeyd 8 "Müştərilərə verilmiş kreditlər".

metodologiya barədə ətraflı məlumat əldə etmişik. Biz GKZ üzrə ehtiyatın PD və LGD təxminlərindəki dəyişikliklərə qarşı həssaslığını nəzərdən keçirmişik.

Biz GKZ-nin hesablanması diskontlaşdırma üçün effektiv faiz dərəcəsindən istifadə edilməsi məntiqinə dair məlumat əldə etmişik.

Biz müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə zərər üçün ehtiyatlara dair maliyyə hesabatlarına qeydlərdə açıqlanmış məlumatları nəzərdən keçirmişik.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının BMHS-ə uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Şirkəti ləğv etmək və ya fəaliyyətini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fəaliyyətin fasiləsizliyinə dair məlumatların açıqlanmasına və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz bütövlükdə maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizin daxil olduğu auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq auditin aparılması zamanı mövcud olan bütün əhəmiyyətli təhriflərin həmişə aşkar olunacağına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranırsa bilər və fərdi və ya məcmu olaraq istifadəçilərin maliyyə hesabatları əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmək ehtimalı olduğu halda əhəmiyyətli hesab edilir.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılan auditin bir hissəsi olaraq, biz audit zamanı peşəkar mülahizə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması riskini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə qarşı audit prosedurlarını hazırlayır və həyata keçirir və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən daha yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə halları daxil ola bilər.
- Şirkətin daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlamaq üçün daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilən uçot siyasətinin uyğunluğunu, habelə uçot təxminləri və müvafiq açıqlamaların münasibliyini qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutları əsasında Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisə və şəraitlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gəldikdə, auditor rəyimizdə maliyyə hesabatlarındakı müvafiq məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməli və ya belə məlumatların açıqlanması yetərli olmadıqda, rəyimizdə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və şəraitlər Şirkətin fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında düzgün təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və müddəti, habelə əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat veririk.

Biz, həmçinin korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə müstəqillik ilə bağlı müvafiq etik normalara riayət etdiyimiz barədə bəyanat verir və müstəqilliyimizə təsir etməsi əsaslandırılmış şəkildə güman edilən bütün münasibətlər və digər məsələlər, habelə zəruri hallarda təhdidlərin aradan qaldırılması üçün görülən tədbirlər, o cümlədən ehtiyat tədbirləri barədə məlumat veririk.

Korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin nəzərinə çatdırılmış məsələlər arasında biz cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditi üçün ən əhəmiyyətli və bu səbəbdən də əsas audit məsələlərini müəyyən edirik. Bu məsələnin ictimaiyyətə açıqlanmasına qanun və ya qaydalarla yol verilmədiyi və ya çox nadir hallarda, məsələ haqqında rəyimizdə açıqlamanın verilməsinin mənfi təsirlərinin onun ictimaiyyət üçün faydalarından çox olacağı əsaslandırılmış şəkildə güman edildiyi hallar istisna olmaqla, bu məsələni rəyimizdə təsvir edirik.

Audit nəticəsində dərc olunan hazırkı müstəqil auditor hesabatına görə məsul partnyor Fəxri Mustafayevdir.

PricewaterhouseCoopers Audit Azerbaijan LLC

Bakı, Azərbaycan Respublikası

21 may 2021-ci il

"BOKT Embafinans" QSC
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

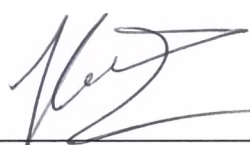
Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	1,354,284	229,976
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	27,409,101	34,988,897
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	9	4,724,210	5,026,997
İstifadə hüquqlu aktivlər	10	316,245	369,596
Sair aktivlər	11	624,438	1,467,330
CƏMİ AKTİVLƏR		34,428,278	42,082,796
ÖHDƏLİKLƏR			
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	12	1,505,958	4,026,353
Banklardan alınmış kreditlər	13	12,448,151	18,034,858
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	14	216,067	365,585
İcarə öhdəlikləri	10	348,820	326,748
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi		236,042	510,665
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	20	121,973	39,721
Sair öhdəliklər	16	3,788,633	2,845,645
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		18,665,644	26,149,575
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	15	10,000,000	10,000,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət		5,762,634	5,933,221
CƏMİ KAPİTAL		15,762,634	15,933,221
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		34,428,278	42,082,796

21 may 2021-ci il tarixində Rəhbərliyin adından təsdiqlənmiş və imzalanmışdır.

Samir İsgəndərov
 İdarə Heyətinin Sədri

Elnur Kazımov
 Maliyyə Direktoru

"BOKT Embafinans" QSC**Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat**

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2020	2019
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri	17	10,088,437	9,919,256
Faiz və oxşar xərclər	17	(2,087,160)	(2,118,433)
Xalis faiz marjası və oxşar gəlirlər		8,001,277	7,800,823
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	8	(775,336)	(79,347)
Kredit zərərləri üzrə ehtiyatın yaradılmasından sonra xalis faiz marjası və oxşar gəlirlər		7,225,941	7,721,476
Haqq və komissiya gəlirləri		217,166	112,688
Haqq və komissiya xərcləri	18	(465,443)	(534,797)
Əsas vəsaitlərin silinməsindən gəlir		25,500	-
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi		(872)	963
üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		(3,230,251)	(3,151,330)
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	19		
Vergidən əvvəlki mənfəət		3,772,041	4,149,000
Mənfəət vergisi xərci	20	(942,628)	(897,175)
İl üzrə mənfəət		2,829,413	3,251,825
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		2,829,413	3,251,825

“BOKT Embafinans” QSC
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq		10,000,000	4,181,396	14,181,396
İl üzrə mənfəət			3,251,825	3,251,825
2019-cu il üzrə cəmi məcmu gəlir			3,251,825	3,251,825
Ödənilmiş dividendlər	21		(1,500,000)	(1,500,000)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq		10,000,000	5,933,221	15,933,221
İl üzrə mənfəət			2,829,413	2,829,413
2020-ci il üzrə cəmi məcmu gəlir			2,829,413	2,829,413
Ödənilmiş dividendlər	21		(3,000,000)	(3,000,000)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq		10,000,000	5,762,634	15,762,634

“BOKT Embafinans” QSC
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Qeyd	2020	2019
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faizlər		10,894,705	11,517,037
Ödənilmiş faizlər		(2,065,433)	(2,086,017)
Alınmış haqq və komissiyalar		217,166	112,688
Ödənilmiş haqq və komissiyalar		(465,443)	(534,797)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri		(2,696,898)	(2,715,693)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(1,135,000)	(805,000)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitlərinin hərəkəti		4,749,097	5,488,218
<i>Xalis artım:</i>			
- müştərilərə verilmiş kreditlərdə		6,859,982	(12,553,032)
- sair aktivlərdə		832,637	(714,075)
<i>Xalis artım/(azalma):</i>			
- sair öhdəliklərdə		54,139	80,291
- tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlərdə		(149,518)	(135,365)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan/(istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri		12,346,337	(7,833,963)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması		(107,035)	(130,900)
Əmlak və avadanlıqların silinməsindən daxilolmalar		25,500	629
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(81,535)	(130,271)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Banklardan alınmış kreditlər üzrə gəlirlər		23,696,429	36,041,672
Banklardan alınmış kreditlərin qaytarılması		(29,283,725)	(27,722,992)
Korporativ istiqrazların emissiyası		1,500,000	4,385,996
Korporativ istiqrazların ödənilməsi		(4,000,000)	(3,205,996)
İcarə öhdəlikləri üzrə əsas borcun ödənilməsi		(52,326)	-
Ödənilmiş dividendlər		(3,000,000)	(1,500,000)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan/(istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri		(11,139,622)	7,998,680
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(872)	963
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım		1,124,308	35,409
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		229,976	194,567
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	1,354,284	229,976

"BOKT Embafinans" QSC

31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

1 Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq "BOKT Embafinans" QSC ("Şirkət") üçün hazırlanmışdır.

Şirkət Azərbaycan Respublikasında təsis olunub və bu ölkədə fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixinə Şirkətin səhmdarları haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

Səhmdarlar	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Cənab Elşad Abbasov İnşalla oğlu	51%	60%
Cənab Məşhur Məmmədov Şahbaz oğlu	35%	40%
Xanım Polyakova Tamara Başirovna	14%	-
Cəmi	100%	100%

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixinə Şirkətin son nəzarətedici tərəfi cənab Elşad Abbasovdur.

Şirkətin əsas fəaliyyəti. "Embafinans" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti ("Şirkət") 2012-ci ildə Azərbaycan Respublikasında təsis edilmiş bank olmayan kredit təşkilatıdır. Şirkət Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən verilmiş BKT-10 sayılı xüsusi lisenziya əsasında fəaliyyət göstərir və ARMB tərəfindən tənzimlənir. Şirkət əsasən fiziki şəxslərə öz əlaqəli tərəfi olan "Embawood" MMC-dən mebel və digər məişət avadanlıqları almaq üçün kreditlər verir. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə belə kreditlər müştərilərə verilmiş ümumi kreditlərin 59%-ni (31 dekabr 2019: 51%) təşkil etmişdir. Bu lisenziya Şirkətə təminat şəklində nağd depozitlər və belə depozitlər formasında təminatlar əldə etmək hüququ vermir.

Şirkətin hüquqi və faktiki ünvanı. Şirkətin hüquqi və faktiki ünvanı aşağıdakı kimidir:

A. Abbasov küçəsi 73E, AZ1141

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Təqdimat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa valyuta göstərilmədiyi halda Azərbaycan manatı ilə ("AZN") təqdim edilir.

2 Şirkətin əməliyyat mühiti

Azərbaycan iqtisadiyyatında inkişaf etməkdə olan bazarlara xas müəyyən xüsusiyyətlər müşahidə edilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud və gələcək artımı və dayanıqlığı hökumətin həyata keçirdiyi fiskal və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də xam neftin qiymətlərindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

Neft qiymətlərində azalma və milli valyutanın əsas xarici valyutalara qarşı devalvasiyasının mənfi nəticəsi olaraq 2016-cı ildə ölkədə baş vermiş kəskin iqtisadi böhrandan sonra Azərbaycan hökuməti tərəfindən uzunmüddətli iqtisadi sabitliyi və dayanıqlığı təmin etmək məqsədilə islahatlar sürətləndirilmişdir. İnstitusional dəyişiklikləri əhatə edən iqtisadi islahatlara əsasən inflyasiya aşağı birrəqəmli səviyyədə sabitləşmiş, iqtisadi artım pozitiv zonada qalmaqda davam etmiş, milli valyutanın məzənnəsi dayanıqlı səviyyədə olmuş və ölkənin xarici sektorunda müsbət tendensiylər müşahidə olunmuşdur.

Bir sıra qeyri-sabit sistem risklərinə baxmayaraq, borcların ödənilməsi ilə yanaşı bank sektorunun sabitliyi də təmin edilmişdir. "Fiziki şəxslərin problemli kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının icrası fiziki şəxslərin borclarının ödənilməsi və vaxtı keçmiş kredit borclarının restrukturizasiyasına gətirib çıxarmış, eləcə də bank sektorunda problemli kreditlər məsələsinin həllini təmin etmişdir.

2021-ci ilin aprel ayında dərc etdiyi son hesabatında Moody's agentliyi Azərbaycanın reytingini sabit proqnozla "Ba2" səviyyəsində təsdiq edib. Koronavirus pandemiyasının yayılmasına baxmayaraq, xarici şoklara qarşı ölkənin dayanıqlığının qiymətləndirilməsi ilə bağlı agentliyin hazırkı reytingi müsbətdir.

2 Şirkətin əməliyyat mühiti (davamı)

12 mart 2020-ci il tarixində Dünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 epidemiyasını qlobal pandemiya elan etmişdir. Azərbaycan hökuməti tərəfindən COVID-19 pandemiyasının yayılmasının qarşısının alınması və mənfi təsirlərinin azaldılması məqsədilə hərəkətin məhdudlaşdırılması ilə bağlı tədbirlər, o cümlədən karantin, özünütəcrid və ticarət fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması, o cümlədən müəssisələrin bağlanması kimi bir sıra tədbirlər görülmüşdür. Yuxarıda qeyd olunan tədbirlər 2020 və 2021-ci il ərzində qismən yumşaldılmışdır. Bu tədbirlər Azərbaycanda iqtisadi fəaliyyəti əhəmiyyətli dərəcədə məhdudlaşdırmış və biznes subyektlərinə, bazar iştirakçılarına, Şirkətin müştərilərinə, habelə yerli və qlobal iqtisadiyyata mənfi təsir göstərmiş və gələcəkdə qeyri-müəyyən müddət təsir göstərməkdə davam edə bilər.

COVID-19 pandemiyası ilə yanaşı, 27 sentyabr 2020-ci il tarixində Ermənistanın işğalı altında olan Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonlarında Azərbaycan və Ermənistan arasında yenidən hərbi əməliyyatlar başlamışdır. Azərbaycan Respublikası ərazisində hərbi vəziyyət elan edərək komendant saatı tətbiq etmiş və sonrakı altı həftə ərzində bir neçə ərazini işğaldan azad etmişdir. 9 noyabr 2020-ci il tarixində imzalanmış atəşkəs razılaşmasına əsasən 10 noyabr 2020-ci il tarixindən etibarən Dağlıq Qarabağ və ətraf bölgələrindəki bütün hərbi əməliyyatlar dayandırılmışdır.

Siyasi və iqtisadi vəziyyətin mövcud təsirlərini proqnozlaşdırmaq çətindir, lakin bunun Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri daha çox ola bilər və bu da dövlət maliyyəsinin pisləşməsinə, maliyyə bazarlarının qeyri-sabitliyinə, kapital bazarlarında qeyri-likvidliyə, inflyasiyanın artmasına və milli valyutanın əsas xarici valyutalara nisbətə dəyərdən düşməsinə gətirib çıxara bilər.

Mövcud iqtisadi vəziyyətin gələcək təsirlərini və yuxarıda qeyd olunan tədbirləri qabaqcadan proqnozlaşdırmaq nisbətən müəkkəb olduğuna görə rəhbərliyin iqtisadi mühitlə bağlı cari proqnozları və təxminləri faktiki nəticələrdən fərqli ola bilər.

Gözlənilən kredit zərərlərinin ("GKZ") qiymətləndirilməsi məqsədilə, Şirkət makroiqtisadi dəyişənlər üzrə proqnozlar daxil olmaqla, dəstəkləyici gələcək məlumatlardan istifadə edir. Hər bir iqtisadi proqnozda olduğu kimi, onların reallaşması ilə bağlı fərziyyələr və ehtimallar yüksək dərəcəli qeyri-müəyyənliklə əlaqədardır və buna görə də faktiki nəticələr proqnozlaşdırılan nəticələrdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər.

Şirkətin rəhbərliyi mövcud iqtisadi mühitdə baş verən prosesləri müşahidə edir və Şirkətin yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını təmin etmək üçün qabaqcadan tədbirlər görür.

3 Əsas uçot siyasəti

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. Hazırkı maliyyə hesabatları maliyyə alətlərini ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanımaqla, Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına ("BMHS") uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasəti başqa cür göstərilmədiyi hallarda, təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir. Qeyd 5-ə baxın.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmə həyata keçirildiyi bazardır. Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövriyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılanması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Əməliyyatın qiyməti haqqında bazar məlumatı olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən, həmçinin bazar şərtləri ilə həyata keçirilən analogi əməliyyatlar haqqında məlumatlara və ya investisiya olunan müəssisələrin cari dəyərində əsaslanan modellərdən istifadə edilir. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir;

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

(iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqədirdir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş dəyər (AC) əsas məbləğ üzrə ödənişlərin çıxılmasından və hesablanmış faizlərin əlavə edilməsindən, maliyyə aktivləri üçün isə gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatın çıxılmasından sonra maliyyə alətinin ilkin tanınma zamanı qeydə alınan dəyəridir. Hesablanmış faizlərə ilkin tanınma zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə ödənilməli məbləğ üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (o cümlədən təqdim olunma zamanı təxirə salınmış komissiyalar, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərində əks olunur.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi gələcək pul ödənişləri və ya daxilolmalarını (kreditlər üzrə gələcək zərərler istisna olmaqla) maliyyə alətinin fəaliyyət müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin ümumi balans dəyərinə diskontlaşdırılan dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Belə mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Bütün maliyyə alətləri əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla, ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə təsdiqlənir. İlkin tanınma zamanı gəlir və ya zərər yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda qeydə alınır. Əməliyyat qiyməti eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər müşahidə oluna bilən cari bazar əməliyyatları və ya əsas məlumat kimi yalnız müşahidə edilə bilən bazarların məlumatlarını istifadə edən qiymətləndirmə modeli ilə təsdiqlənir. İlkin tanınmadan sonra amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən maliyyə aktivləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat tanınır və bu da aktivin ilkin tanınmasından dərhal sonra zərərin tanınması ilə nəticələnir.

Qanunvericilik və ya ümumi qəbul edilmiş bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində təchiz olunması nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin bütün digər alış və satışları ("standart şərtlər" əsasında alış və satışlar), Şirkətin maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar Şirkətin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduğu halda tanınır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: qiymətləndirmə kateqoriyaları. Şirkət maliyyə aktivlərini amortizasiya olunmuş dəyərle təsnifləşdirir və ölçür. Borc maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə ölçülməsi: (i) müvafiq aktivlər portfelinin idarə olunması üçün Şirkətin biznes modelindən və (ii) aktiv üzrə pul axınlarının xüsusiyyətindən asılıdır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: biznes model. Biznes model Şirkətin nağd pul axınları əldə etməsi məqsədilə portfelin idarə edilməsi üçün istifadə etdiyi metodu əks etdirir və Şirkətin məqsədinin: (i) aktivlərdən yalnız müqavilə üzrə nağd pul axınlarının əldə edilməsi ("müqavilə üzrə nağd pul axınlarının əldə edilməsi üçün aktivin saxlanması") və ya (ii) müqavilədə nəzərdə tutulan və aktivlərin satışından yaranan nağd pul axınlarının əldə edilməsi ("müqavilə üzrə nağd pul axınlarının əldə edilməsi və maliyyə aktivlərinin satılması üçün aktivlərin saxlanması") olub-olmadığını müəyyən edir. (i) və (ii) bəndlər tətbiq edilmədikdə, maliyyə aktivləri "digər" biznes modellərə aid edilir və FVTPL kateqoriyasında ölçülür.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: pul axınlarının xüsusiyyətləri. Biznes model müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və ya müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsini və maliyyə aktivlərinin satılması üçün saxlanılmasını nəzərdə tutduqda, Şirkət pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığını qiymətləndirir (SPPI təhlili).

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi. Maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes model tam dəyişdirildikdə, bütün maliyyə alətləri yenidən təsnifləşdirilir. Aktivlərin yenidən təsnifləşdirilməsi perspektiv qaydada – biznes modeldəki dəyişiklikdən sonrakı ilk hesabat dövrünün əvvəlindən tətbiq edilir. Şirkət cari və müqayisəli dövr ərzində öz biznes modelini dəyişdirməmiş və maliyyə aktivlərini yenidən təsnifləşdirməmişdir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi: gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat. Şirkət amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülmüş borc alətləri üzrə gözlənilən kredit zərərlərini (GKZ) proqnozlar əsasında qiymətləndirir. Şirkət hər bir hesabat tarixində gözlənilən kredit zərərlərini qiymətləndirir və kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatı tanıyır. Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları özündə əks etdirir: (i) bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi yolu ilə müəyyən edilmiş obyektiv və ehtimal ilə ölçülmüş məbləğ, (ii) pulun zaman dəyəri və (iii) hesabat tarixində keçmiş hadisələr, cari şərtlər və proqnozlaşdırılan gələcək iqtisadi vəziyyət haqqında artıq xərc çəkmədən və ya çalışmadan əldə edilə bilən əsaslandırılmış və təsdiqlənmiş məlumat.

Amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülən borc alətləri gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat çıxılmaqla, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir.

Şirkət maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanaraq üç mərhələli dəyərsizləşmə modeli tətbiq edir. İlkin tanınma zamanı dəyərsizləşməmiş maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnifləşdirilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri üzrə GKZ növbəti 12 ay ərzində və ya müqavilədə nəzərdə tutulan ödəniş tarixinə qədər (12 ay bitənə qədər) baş verə bilən defolt hadisələri nəticəsində yaranmış bütöv müddət üçün GKZ ("12 aylıq GKZ") məbləğində qiymətləndirilir. Şirkət ilkin tanınma vaxtından etibarən kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın ("SICR") baş verdiyini müəyyən edərsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə GKZ bütöv müddət üçün GKZ əsasında, yeni müqavilədə göstərilən ödəmə tarixinə qədər, lakin gözlənilən hər hansı qabaqcadan ödənişləri nəzərə almaqla ("bütöv müddət üçün GKZ") qiymətləndirilir. Kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın baş verməsinin Şirkət tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası Qeyd 23-də təqdim edilir. Şirkət maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərsə aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə GKZ bütöv müddət üçün GKZ kimi qiymətləndirilir. Dəyərsizləşmiş aktivlərin və defolt hadisəsinin Şirkət tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası Qeyd 23-də izah edilir. Həmin Qeyddə GKZ-nin qiymətləndirilməsində istifadə edilən ilkin məlumatlar, fərziyyələr və hesablama üsulları haqqında məlumat, eləcə də Şirkət tərəfindən gələcək məlumatların GKZ modellərinə daxil edilməsi qaydası göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi. Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Şirkətin bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Şirkət belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Aktivlərin silinməsi tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir. Şirkət müqaviləyə əsasən ödənilməli məbləğləri bərpa etməyə cəhd etdikdə, lakin həmin məbləğlərin bərpası ilə bağlı əsaslandırılmış gözləntiləri olmadıqda, barəsində hələ də məcburi bərpa tədbirləri görülməli maliyyə aktivlərini silə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Şirkət aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Şirkət maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Qarşı tərəf satışa məhdudiyyətlər qoymadan aktiv tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadıqda nəzarəti özündə saxlayır.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası. Şirkət bəzən maliyyə aktivləri üzrə müqavilə şərtlərinə yenidən baxır və ya onları dəyişdirir. Bu zaman Şirkət aşağıdakı amilləri nəzərə alaraq, müqavilə üzrə pul axınlarının modifikasiyasının əhəmiyyətli olduğunu qiymətləndirir: aktivin risk profilinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən hər hansı yeni müqavilə şərtləri (məsələn, mənfəətdə pay və ya kapital üzrə gəlirlilik), faiz dərəcəsidəki əhəmiyyətli dəyişikliklər, valyutada dəyişikliklər, aktivlə bağlı kredit riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən yeni və ya əlavə kredit təminatının yaranması və ya borcalanın maliyyə çətinliyi olduqda kreditin müddətinin əhəmiyyətli dərəcədə artırılması.

Yeni şərtlər əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndikdə əvvəlki aktiv üzrə pul axınlarını əldə etmək hüququ başa çatdığına görə Bank əvvəlki maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır və yeni aktivə ədalətli dəyər təyin edir. Müqavilə şərtlərinə yenidən baxılması tarixi növbəti dəyərsizləşmənin hesablanması, o cümlədən kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması faktının müəyyən edilməsi üçün ilkin tanınma tarixi hesab edilir. Bundan əlavə, Şirkət yeni kreditin və ya borc alətinin SPPI meyarına uyğunluğunu qiymətləndirir. Tanınması dayandırılmış ilkin aktivin balans dəyəri ilə əhəmiyyətli dərəcədə modifikasiya edilmiş yeni aktivin ədalətli dəyəri arasındakı hər hansı fərq (fərqin mahiyyəti səhmdarlarla həyata keçirilən kapital əməliyyatına aid edilmədiyi təqdirdə) mənfəət və ya zərər təyin edilir.

Müqavilə şərtlərinə qarşı tərəfin maliyyə çətinlikləri və əvvəlcədən razılaşdırılmış ödənişləri həyata keçirə bilməməsi səbəbindən yenidən baxılırsa, Şirkət aktiv üzrə risklərin və faydaların müqavilə şərtlərinin dəyişdirilməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyini müəyyən etmək üçün aktivlər üzrə ilkin və düzəliş edilmiş gözlənilən nağd pul axınlarını müqayisə edir. Risklər və faydalar dəyişmədikdə, modifikasiya edilmiş aktiv ilkin aktivdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənmir və bu modifikasiya tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. Şirkət modifikasiya edilmiş müqavilə üzrə pul axınlarını ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırmaqla, ümumi balans dəyərini yenidən hesablayır və modifikasiya nəticəsində yaranan gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərər təyin edilir.

Maliyyə öhdəliklərinin qiymətləndirilmə kateqoriyaları. Maliyyə öhdəlikləri sonradan amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması. Maliyyə öhdəliyinin tanınması öhdəlik icra edildiyi halda dayandırılır (yeni, müqavilədə göstərilən öhdəlik yerinə yetirildikdə, ləğv edildikdə və ya icra müddəti başa çatdıqda).

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərin cüzi dəyişməsi kimi riskə məruz qalan qoyuluşlardır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan banklararası depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudiyyət qoyulmuş vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakı səbəblərə görə amortizasiya olunmuş dəyərle qeydə alınır: (i) müqavilə üzrə nağd pul axınlarını əldə etmək məqsədilə saxlanılır və həmin nağd pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarətdir, və (ii) FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilmir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər. Müştərilərə verilmiş kreditlər müştərinin kreditini almaq və ya müştəriyə kredit vermək məqsədilə Şirkət tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Biznes model və pul axınlarının xüsusiyyətini nəzərə alaraq, Şirkət müştərilərə verilmiş kreditləri və avansları amortizasiya olunmuş dəyərle təsnifləşdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar gözlənilən kredit zərərləri üzrə proqnoz modellərə əsasən müəyyən edilir. GKZ-nin qiymətləndirilməsində istifadə edilən ilkin məlumatlar, fərziyyələr və hesablama üsulları haqqında məlumat, eləcə də Şirkət tərəfindən gələcək məlumatların GKZ modellərinə daxil edilməsi qaydası Qeyd 23-də göstərilir.

Əmlak və avadanlıqlar. Əmlak və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərər çıxılmaqla ilkin dəyərde uçota alınır.

Kiçik həcmli təmir və xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Əmlak və avadanlıqların əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərər təyin edilir. Aktivin istifadə dəyərini və ya satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərəri bərpa edilir.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Əmlak və avadanlıqların silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər, gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərəre daxil edilir (sair əməliyyat gəlirləri və ya xərclərinin tərkibində).

Amortizasiya. Əmlak üzrə amortizasiya düz xətt metoduna əsasən, yeni aşağıda göstəriləni kimi, əsas vəsaitlərin təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Binalar	25 il
Kompüter və avadanlıqlar	5 il
Nəqliyyat vasitələri	5 il

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Şirkət tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Şirkət aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyərsə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Şirkətin qeyri-maddi aktivləri müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətinə malik olub əsasən kapitalaşdırılmış proqram təminatından ibarətdir.

Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çekilmiş xərclərin əsasında kapitalaşdırılır. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər çekildiyi zaman xərcə silinir. Kapitalaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı istifadə müddəti (5-10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Şirkətin icarəyə götürən qisminə çıxış etdiyi icarə müqavilələrinin uçotu. Şirkət ofis sahələri icarəyə götürür. İcarə müqavilələri Şirkətin icarəyə götürülmüş aktivləri istifadə etdiyi tarixə müvafiq öhdəliklə birlikdə istifadə hüquqlu aktivlər kimi tanınır. Hər bir icarə ödənişi öhdəlik və maliyyə xərcləri arasında bölüşdürülür. Maliyyə xərcləri hər bir dövr üçün öhdəliyin qalığı üzrə sabit olaraq müntəzəm faiz dərəcəsinə təmin etmək üçün icarə müddəti ərzində mənfəət və ya zərəre aid edilir. İlkin dəyərle tanınan istifadə hüquqlu aktiv onun faydalı istifadə və ya icarə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha tez başa çatarsa) düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir.

İcarə müqaviləsi üzrə yaranan öhdəliklər ilkin olaraq cari dəyərle qiymətləndirilir. İcarə öhdəliklərinə aşağıdakı icarə ödənişlərinin xalis cari dəyəri daxildir:

- icarə üzrə alınacaq həvəsləndirici ödənişlər çıxılmaqla, sabit ödənişlər (məhiyyətə sabit ödənişlər daxil olmaqla).
- indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişən icarə ödənişləri;
- zamanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəyə götürən tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər;
- icarəyə götürənin əsaslandırılmış şəkildə əmin olduğu halda alış seçiminin istifadə ediləcəyi qiymət,
- icarə müddəti ərzində icarəyə götürən icarəni ləğv etmə seçimini istifadə edərsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri.

İcarə ödənişləri icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılır. Bu faiz dərəcəsinin müəyyən edilməsi mümkün olmadıqda icarəyə götürənin borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi istifadə edilir. Borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi icarəyə götürənin oxşar iqtisadi mühitdə istifadə hüquqlu aktivin dəyərinə oxşar məbləğdə aktiv əldə etməsi üçün eyni müddət və şərtlərlə zəruri olan vəsaitlərin cəlb edilməsi zamanı ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir.

İstifadə hüquqlu aktivlər aşağıdakılar nəzərə alınmaqla, ilkin dəyərle qiymətləndirilir:

- icarə öhdəliyinin ilkin qiymətləndirmə məbləği;
- icarə üzrə həvəsləndirici ödənişlər çıxılmaqla, icarə müqaviləsinin başlanma tarixindən əvvəl aparılmış bütün icarə ödənişləri;
- bütün ilkin birbaşa xərclər;
- bərpa xərcləri.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

İcarə müddətini müəyyən edərkən Şirkətin rəhbərliyi icarənin uzadılması və ya ləğv edilməsi seçimlərinin istifadəsi üçün iqtisadi stimulyaradan bütün fakt və şərtləri nəzərə alır. İcarənin uzadılması seçimləri (və ya icarənin ləğv edilməsi seçiminin istifadəsi müddətindən sonrakı dövrlərin) yalnız müqavilənin müddətinin uzadılacağına (və ya ləğv edilməyəcəyinə) əsaslı şəkildə əminlik olduqda icarə müddətinə daxil edilir.

Qiymətləndirməyə təsir edən mühüm hadisə baş verdikdə və ya şəraitdə əhəmiyyətli dəyişiklik olduqda və belə hallar icarəyə götürənin nəzarəti altında olduqda qiymətləndirmə yenidən nəzərdən keçirilməlidir.

Şirkətin icarəyə verən qismində çıxış etdiyi əməliyyat icarəsi müqavilələrinin uçotu. Aktivlər əməliyyat icarəsinə verildikdə alınacaq icarə ödənişləri icarə müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə icarə gəliri kimi tanınır.

Banklardan alınmış kreditlər. Banklardan alınmış kreditlər rezident və qeyri-rezident banklardan, eləcə də digər maliyyə institutlarından müəyyən edilmiş ödəmə müddətləri və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə cəlb edilmiş kreditlər daxildir. Banklardan alınmış kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərle qeydə alınır.

Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər. Şirkət öz tərəfdaşlarından mebel və digər məişət avadanlıqlarını almaq üçün müştərilərə müəyyən edilmiş müddətə və faiz dərəcəsi ilə kreditlər verir. Malların nağd qiyməti kreditin verildiyi tarixdə və ya sonrakı tarixdə birbaşa olaraq tərəfdaşlara köçürülür. Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər amortizasiya edilmiş dəyərle uçota alınır.

Buraxılmış borc qiymətli kağızlar. Buraxılmış borc qiymətli kağızlar Şirkət tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlardan ibarətdir. Buraxılmış borc qiymətli kağızlar amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınır.

Mənfəət vergisi. Hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən mənfəət vergisi Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə sair məcmu gəlirlərdə qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, məcmu gəlirlərdə qeydə alınır.

Cari il üzrə mənfəət vergisi cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İkinci uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla).

Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri müvəqqəti fərqlərin geri qaytarılması, kifayət qədər vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılmaların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Qeyri-müəyyən vergi mövqeləri. Şirkətin qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən qiymətləndirilir. Rəhbərlik Şirkətin vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi öhdəlikləri nəzərə alınmır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin təfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalar və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri əsasında tanınır.

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Dividendlər. Dividendlər elan olunub təsdiqləndiyi dövrdə kapitalda qeydə alınır. Hesabat dövründən sonra, lakin maliyyə hesabatlarının təsdiqlənməsindən əvvəl elan edilmiş dividendlər haqqında məlumat “hesabat tarixindən sonrakı hadisələr” qeydində açıqlanır. Mənfəətdən dividendlər və digər ödənişlər Şirkətin yerli qanunvericiliyə uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatlarına əsasən həyata keçirilir. Azərbaycan qanunvericiliyində cari ilin xalis mənfəəti bölüşdürmənin əsası kimi müəyyən edilir.

Faiz gəlir və xərcinin uçotu. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metoduna əsasən hesablama metodu ilə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zamanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Şirkət tərəfindən alınmış komissiya haqları, Şirkətin xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Şirkət kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri FVTPL kateqoriyasına aid olunan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Faiz gəlirləri dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (3-cü Mərhələ) istisna olmaqla, maliyyə aktivlərinin ümumi balans dəyərində effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə hesablanır. Belə aktivlər üzrə faiz gəlirini hesablayarkən dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aktivin amortizasiya olunmuş dəyərində effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilir.

Haqq və komissiya gəlirləri. Haqq və komissiya gəlirləri müştərinin Şirkət tərəfindən göstərilən xidmətlərin faydasını eyni anda qəbul və istifadə etdiyi müəyyən dövr ərzində düz xətt metodu ilə tanınır. Belə gəlirlərə üçüncü şəxslərin adından kreditlər üzrə xidməti haqqı və s. daxildir. Dəyişən ödənişlər rəhbərliyin fikrincə əhəmiyyətli dərəcədə geri qaytarılmayacağı ehtimalı yüksək olan məbləğdə tanınır.

Sair haqq və komissiya gəlirləri Şirkət öz icra öhdəliyini yerinə yetirdiyi anda, adətən müvafiq əməliyyatı həyata keçirdikdən sonra tanınır. Alınmış və ya alınacaq haqq və komissiya məbləği fərqli icra öhdəlikləri kimi müəyyən edilmiş xidmətlər üzrə əməliyyat qiymətini əks etdirir. Belə gəlirlərə müştəri adından xarici valyutanın satışı və ya alışının təşkili üçün ödənişlər, ödənişlərin emalı haqqı, nağd pul hesablaşmaları üçün ödənişlər, pul vəsaitlərinin toplanması və ya ödənilməsi və yaxud kreditlərin, səhmlərin və ya digər qiymətli kağızların əldə edilməsi, habelə biznesin alınması və ya satılması kimi əməliyyatlarda üçüncü tərəfin adından danışıqların aparılması və ya danışıqlarda iştirak üçün komissiya və haqlar daxildir.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Şirkətin funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutasıdır. Şirkətin funksional və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır.

Monetar aktiv və öhdəliklər ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən Şirkətin funksional valyutasına çevrilir. Belə əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin ARMB-nin ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Şirkətin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər il üzrə mənfəət və ya zərərdə (xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi) tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir.

Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızların ədalətli dəyərində təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə ABŞ dolları ilə ifadə olunmuş xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan rəsmi valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN (2019: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN).

3 Əsas uçot siyasəti (davamı)

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivini realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedirdə (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

İşçi heyəti ilə bağlı xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Şirkətin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır. Şirkətin yerli qanunvericiliyə uyğun müəyyən edilmiş haqlar üzrə ödənişlərdən başqa pensiya və analoji ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan yaranan öhdəliyi yoxdur.

4 Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr

Şirkət maliyyə hesabatlarında uçota alınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə növbəti maliyyə ili ərzində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

GKZ-nin qiymətləndirilməsi. GKZ-nin qiymətləndirilməsi müvafiq metodologiya, modellər və ilkin məlumatlardan istifadə etməklə aparılan əhəmiyyətli hesablamadır. GKZ-nin qiymətləndirilməsi metodologiyasına dair ətraflı məlumat Qeyd 23-də təqdim edilir. Müvafiq iqtisadi dəyişənlərin defolt ehtimalına təsiri, bu dəyişənlərdəki dəyişikliklərin defolt səviyyəsinə tarixən təsiri olduğunu aydınlaşdırmaq üçün statistik regressiya təhlilindən istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Bu yanaşma (verilmiş portfel üçün statistik baxımından uyğun olduğu halda) marjinal PD ayrılıqlarını müəyyən zaman anına uyğunlaşdırmaq üçün (mümkün səviyyəyə qədər) istifadə olunur. Defolt ehtimalı müəyyən zaman anında baş verən və gecikmiş ola biləcək cari və ya əvvəlki makroparametrlərlə əsaslandırılmış şəkildə əlaqəli ola bilən birdəfəlik hadisədir. Daha uzun müddət üçün proqnozlar kifayət qədər dəqiq olmadığına görə növbəti 4 il üçün makroiqtisadi funksiya və məlumatlardan istifadə edilmişdir.

Defolt vəziyyətindən sonrakı bərpa prosesi dəyişən iqtisadi şəraitdə bir neçə il ərzində davam etdiyinə görə defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD) ilə makroparametrlər arasındakı əlaqə adətən çox zəif olur və əhəmiyyətli hesab edilmir.

Defolta məruz qalan dəyər (EAD) cari balans dəyəri və gözlənilən ödənişlərdən yarandığına görə bu parametr heç bir makro təsire məruz qalmır.

Əsas gələcək makroiqtisadi fərziyyələr üzrə təyin edilmiş çəki əmsalının 20% azalması və ya artması 31 dekabr 2020-ci il tarixinə GKZ-nin 203,248 AZN çox və ya az olmasına (31 dekabr 2019: 121,832 AZN çox və ya az olmasına) gətirib çıxarardı.

PD təxminlərinin 20% artması və ya azalması 31 dekabr 2020-ci il tarixinə GKZ üzrə ümumi ehtiyatın 57,566 AZN çox və ya az olmasına (31 dekabr 2019: 34,898 AZN çox və ya az olmasına) gətirib çıxarardı. LGD təxminlərinin 20% artması və ya azalması 31 dekabr 2020-ci il tarixinə GKZ üzrə ümumi ehtiyatın 161,671 AZN çox və ya az olmasına (31 dekabr 2019: 95,725 AZN çox və ya az olmasına) gətirib çıxarardı.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması. Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması ilə bağlı qiymətləndirmə aparmaq üçün Şirkət hesabat və ilkin tanınma tarixlərinə maliyyə aktivləri üzrə hesablanmış müvafiq defolt risklərini müqayisə edir. Qiymətləndirmə zamanı hesabat tarixinə kredit riskinin müəyyən səviyyəsi deyil, kredit riskinin nisbətən artması nəzərdən keçirilir. Şirkət əldə olunması əlavə xərc tələb etməyən dəstəkləyici və əsaslandırılmış məlumatları, o cümlədən müəyyən müştəri portfellerinin davranış aspektləri daxil olmaqla, bir sıra amilləri nəzərə alır. Şirkət defolt anına qədər kredit riskinin artması ilə bağlı davranış əlamətlərini müəyyən müəyyən edir və müvafiq proqnoz məlumatlarını fərdi maliyyə aləti və ya portfel səviyyəsində kredit riskinin qiymətləndirilməsində istifadə edir. Qeyd 23-ə baxın.

4 Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Biznes modelin qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri biznes model əsasında təsnifləşdirilir. Biznes modeli qiymətləndirərkən rəhbərlik birləşmə səviyyəsini və maliyyə alətləri üzrə portfelleri müəyyən etmək üçün mülahizələrdən istifadə etmişdir. Satış əməliyyatlarını qiymətləndirərkən Şirkət onların əvvəlki dövrlərdə baş vermə tezliyini, müddətini və dəyərini, satış səbəblərini və gələcək satışlar ilə bağlı gözləntiləri nəzərə alır. Kredit keyfiyyətinin pisləşməsinə görə potensial zərərlərin azaldılmasına yönəldilmiş satış əməliyyatları "pul axınlarının əldə edilməsi" biznes modelinə uyğun hesab edilir. Kredit riskinin idarə olunması tədbirləri ilə bağlı olmayan ödəmə müddətinə qədər həyata keçirilən digər satışlar da nadir hallarda baş verməsi və dəyərinin ayrılıqda və ya məcmu olaraq əhəmiyyətli olmaması şərti ilə, "pul axınlarının əldə edilməsi" biznes modelinə uyğun hesab edilir. Şirkət satış əməliyyatlarının əhəmiyyətini satışların həcmi ilə portfelin orta müddəti ərzində biznes modeli qiymətləndirilən portfelin dəyərini müqayisə etməklə qiymətləndirir. Bundan əlavə, yalnız "stress" ssenarilərdə və ya Şirkətin nəzarətində olmayan, təkrar baş verməyən və Şirkət tərəfindən proqnozlaşdırıla bilməyən ayrıca hadisə ilə bağlı gözlənilən maliyyə aktivlərinin satışı biznes modelin məqsədi ilə əlaqəli olmayan satış əməliyyatı hesab olunur və müvafiq maliyyə aktivlərinin təsnifatına təsir göstərmir.

"Pul axınlarının əldə edilməsi və satılması" biznes modelində aktivlərin pul axınlarının əldə edilməsi üçün saxlanması nəzərdə tutulsa da, aktivlərin biznes modelin məqsədlərinə (likvidlik ehtiyaclarının idarə olunması, müəyyən faiz gəlirlərinin əldə edilməsi və ya maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivlərin maliyyələşdirdiyi öhdəliklərin müddəti ilə uyğunlaşdırılması) nail olmaq üçün satışı onun tərkib hissəsi hesab edilir.

Digər kateqoriyaya əsasən satış vasitəsilə mənfəət əldə etmək üçün nağd pul axınlarının reallaşdırılması məqsədilə idarə olunan maliyyə aktivləri üzrə portfeller daxildir. Bu biznes model adətən müqavilədə nəzərdə tutulan pul axınlarının əldə edilməsi ilə əlaqəlidir.

Pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri ("SPPI") meyarına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri üzrə pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğunluğunu müəyyən etmək üçün mülahizələrin irəli sürülməsi tələb edilir.

Pulun zaman dəyəri elementi aşağıdakı hallarda dəyişdirilə bilər, məsələn, müqavilə üzrə faiz dərəcəsi mütemadi olaraq dəyişdikdə, lakin bu dəyişikliyin müddəti borc aləti üzrə faiz dərəcəsinin qüvvədə olduğu müddətə uyğun gəlmədikdə (məsələn, kredit üç aylıq banklararası faiz dərəcəsinə əsaslanır, lakin həmin faiz dərəcəsi hər ay dəyişdirilir). Pulun zaman dəyərinin dəyişdirilməsi effekti hər bir dövrdə və məcmu olaraq maliyyə alətinin istifadə müddəti ərzində müvafiq alət üzrə nağd pul axınlarını yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun olan pul axınlarından ibarət baza borc aləti ilə müqayisə etməklə qiymətləndirilmişdir. Qiymətləndirmə maliyyə bazarlarında baş verə bilən əsaslandırılmış mümkün maliyyə stress-ssenariləri daxil olmaqla, bütün əsaslandırılmış mümkün ssenarilər üçün həyata keçirilmişdir. Ssenaridə nəzərdə tutulan nağd pul axınları bazadan əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndikdə, qiymətləndirilən alət üzrə pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun gəlmir və maliyyə aləti sonradan FVTPL kateqoriyasında qeydə alınır.

Şirkət müqavilə üzrə pul axınlarının müddətini və ya məbləğini dəyişən müqavilə şərtlərini müəyyən etmiş və nəzərdən keçirmişdir. Pul axınları o halda yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun hesab edilir ki, kreditin şərtlərinə görə onu vaxtından əvvəl ödəmək mümkün olsun, vaxtından əvvəl ödənilən məbləğ əsas borcu və hesablanmış faizləri, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyanı özündə əks etdirdirsin. Aktiv üzrə əsas məbləğ əsas borc üzrə sonrakı ödənişlər (yəni, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə müəyyən edilmiş faizsiz ödənişləri) çıxılmaqla, ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə bərabərdir. Bu qaydada istisna hal olaraq standart, həmçinin qabaqcadan ödəniş elementlərinə malik olan alətlərə yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun olmaq üçün aşağıdakı şərtlərə cavab verməyə imkan yaradır: (i) aktiv mükafat və ya güzəştə verildikdə (ii) qabaqcadan ödəniş məbləği müqavilə üzrə nominal dəyərdən və hesablanmış faizlərdən, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyadan ibarət olduqda və (ii) ilkin tanınma zamanı vaxtından əvvəl ödəniş elementinin ədalətli dəyəri əhəmiyyətsiz olduqda.

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası. Maliyyə aktivləri müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq modifikasiya edildikdə (məs: onların şərtlərinə yenidən baxıldıqda), Şirkət bu modifikasiyanın əhəmiyyətli olub olmadığını və ilkin aktivin tanınmasının dayandırılmasına və yeni aktivin ədalətli dəyərə tanınmasına gətirib çıxarmalı olub-olmadığını qiymətləndirir. Bu qiymətləndirmə əsasən müvafiq uçot siyasətində qeyd olunan keyfiyyət amillərinə əsaslanır və əhəmiyyətli mülahizələrin tətbiq olunmasını tələb edir. Xüsusilə, Şirkət şərtlərinə yenidən baxılmış dəyersizləşmiş kredit müqavilələrinin tanınmasının dayandırılması, eləcə də yeni tanınmış kreditlərin ilkin tanınma zamanı dəyersizləşmiş kreditlər kimi nəzərdən keçirilməsi kimi məsələlərə dair qərar qəbul edərkən mülahizə irəli sürür.

4 Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Tanınmanın dayandırılması zərurəti ilə bağlı qərar belə modifikasiya nəticəsində risk və faydaların, yeni, gözlənilən pul axınlarının (müqavilədə nəzərdə tutulmayan pul axınları) dəyişməsindən asılıdır. Rəhbərlik belə kreditlərin modifikasiyası nəticəsində risk və faydaların dəyişmədiyini və buna görə də mahiyyət etibarilə bütün bu dəyişikliklərin və kreditlərin tanınmasının dayandırılmadığını və dəyersizləşmiş kreditlər mərhələsindən yenidən təsnifləşdirilmədiyini müəyyən etmişdir.

Maliyyə aktivlərinin silinmə siyasəti. Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Şirkətin bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Şirkət belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntiləri olmayan pul axınlarının müəyyən edilməsi mülahizə tələb edir. Rəhbərlik bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntiləri olmayan aktivlər üçün aşağıdakı amilləri nəzərdən keçirmişdir: likvidasiya prosesi və ya müflis olma proseduru, təminatın ədalətli dəyərinin onun Şirkətin mülkiyyətinə keçməsi və ya məcburi şəkildə alınması üçün işlərin tamamlanmasına çəkilən xərclərdən az olması.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması. Şirkət adi fəaliyyət gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. BMHS 9-a uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınmalıdır. Lakin həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri haqqında məlumat Qeyd 28-də açıqlanır.

İcarə müddətinin müəyyən edilməsi. Şirkət müqaviləyə xitam verilməsi ilə bağlı bir tərəfin digərinə 3 ay əvvəl hər hansı bildiriş göndərməyəcəyi halda avtomatik olaraq yenilənən müddətsiz müqavilələr əsasında üçüncü tərəflərdən ofis sahələri icarəyə götürür. Şirkət belə müqavilələr üzrə ləğv etmə seçimi olmayan icarə müddətini müəyyən edərkən müqavilələrə xitam veriləcəyi halda tətbiq ediləcək cərimələri, o cümlədən icarəyə götürülmüş əmlakın əsaslı təmiri, yerdəyişmə xərcləri və ya binaların Şirkətin fəaliyyəti üçün əhəmiyyəti kimi iqtisadi antistimulları nəzərə alır. Bunun nəticəsində dəyəri əhəmiyyətli olan ofis sahələrinin icarə müddəti 5 il müəyyən edilmişdir.

5 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 1 yanvar 2020-ci il tarixindən qüvvəyə minmiş, lakin Şirkətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir:

- Maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təqdim olunması üzrə Konseptual Əsaslara dəyişikliklər (29 mart 2018-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2020-ci il və ya bu tarixdən sonra başlanan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- BMHS 3-ə dəyişikliklər – Biznes anlayışı (22 oktyabr 2018-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2020-ci il və ya bu tarixdən sonra başlanan illik hesabat dövrünün əvvəlindən həyata keçirilən satınalmalar üçün qüvvəyə minir).
- BMS 1 və BMS 8-ə dəyişikliklər – Əhəmiyyətlilik anlayışı (31 oktyabr 2018-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2020-ci il və ya bu tarixdən sonra başlanan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- BMHS 9, BMS 39 və BMHS 7-yə dəyişikliklər – Baza faiz dərəcəsi islahatı (26 sentyabr 2019-cu il tarixində dərc olunub və 1 yanvar 2020-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).
- BMHS 16-ya dəyişiklik – COVID-19 ilə əlaqədar icarə güzəştlərinin uçotu (28 may 2020-ci ildə dərc olunub və 1 iyun 2020-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

6 Yeni uçot qaydaları

1 yanvar 2021-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və Şirkət tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

BMS 1-ə dəyişikliklər – Öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi (23 yanvar 2020-ci il tarixində dərc olunub və 1 yanvar 2022-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu az əhəmiyyətli dəyişikliklər hesabat dövrünün sonunda mövcud olan hüquqlardan asılı olaraq, öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirildiyini izah edir. Müəssisə hesabat dövrünün sonunda öhdəliyin icrasını ən azı on iki ay müddətinə təxirə salmaq üçün əsaslı hüquqa malik olduqda, öhdəliklər uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilir. Bu dəyişikliklər belə hüququn şərtsiz olmasını artıq tələb etmir. Rəhbərliyin hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində öhdəliyin icrasını təxirə salmaq hüququnun istifadəsinə dair gözləntiləri öhdəliklərin təsnifatına təsir göstərmir. Öhdəliyin icrasının təxirə salınması hüququ yalnız müəssisənin hesabat dövrünün sonuna hər hansı müvafiq şərtlərə riayət etdiyi halda mövcuddur. Öhdəlik hər hansı şərtin hesabat tarixində və ya ondan əvvəl pozulduğu halda qısamüddətli kimi təsnifləşdirilir (hətta kreditör bu şərtin pozulması ilə bağlı hesabat dövründən sonra rəsmi razılıq təqdim etsə belə). Kredit müqaviləsinin şərti hesabat tarixindən sonra pozularsa, kredit uzunmüddətli öhdəlik kimi təsnifləşdirilir. Bundan əlavə, dəyişikliklər müəssisənin kapitalla çevirməklə ödəyə bildiyi borclar üzrə təsnifat tələblərini nəzərdə tutur. Ödəmə dedikdə öhdəliyin nağd pul, özündə iqtisadi səmərəni əks etdirən digər resurslar və ya müəssisənin öz pay alətləri ilə ödənilməsi nəzərdə tutulur. Bu dəyişiklik maliyyə alətinin tərkib hissəsi olan pay aləti kimi təsnifləşdirilən və konvertasiya oluna bilən alətlər üçün istisna nəzərdə tutur. Hazırda Şirkət bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMS 1-ə dəyişikliklər – Öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi, qüvvəyə minmə tarixinin təxirə salınması (15 iyul 2020-ci il tarixində dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Öhdəliklərin qısamüddətli və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi ilə bağlı BMS 1-ə dəyişikliklər ilkin qüvvəyə minmə tarixi 1 yanvar 2022-ci il olmaqla, 2020-ci ilin yanvar ayında dərc edilmişdir. Lakin COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar olaraq təlimata edilmiş düzəlişlər nəticəsində təsnifatla bağlı yaranan dəyişikliklərin tətbiqində müəssisələrə daha çox vaxt vermək üçün qüvvəyə minmə tarixi bir il təxirə salınmışdır. Hazırda Şirkət bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMS 16, BMS 37 və BMHS 3 ilə bağlı məhdud məzmunlu dəyişikliklər – “Təyinatlı istifadədən əvvəl əldə edilən gəlirlər”, “Yükümlü müqavilələr – müqavilənin icrası ilə bağlı xərclər”, “Konseptual Əsaslara İstinad” və BMHS 9, BMHS 16 və BMS 41-ə dəyişikliklər “2018-2020-ci illər üzrə BMHS-lərin illik Təkmilləşdirilməsi” (14 may 2020-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2022-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMS 16-ya dəyişiklik müəssisələrə aktiv təyinatı üzrə istifadəyə hazırlayarkən istehsal olunan materialların satışından əldə etdikləri gəlirlərin əsas vəsaitlərin maya dəyərindən çıxılmasını qadağan edir. Belə materialların satışından əldə olunan gəlirlər istehsal xərcləri ilə birlikdə artıq mənfəət və zərərin tərkibində tanınır. Müəssisə belə materialların maya dəyərini ölçmək üçün BMS 2-ni tətbiq edəcəkdir. Sınaqdan keçirilən aktiv təyinatı üzrə istifadəyə hələ hazır olmadığı üçün belə aktivin amortizasiyası maya dəyərinə daxil edilmir. BMHS 16-ya dəyişiklik aktivin texniki və fiziki göstəricilərini qiymətləndirərkən müəssisənin “aktivin düzgün işləməsinə sinayacağı” da açıqlayır. Həmin aktivin maliyyə göstəriciləri bu qiymətləndirməyə aid deyil. Beləliklə, aktiv rəhbərliyin nəzərdə tutduğu kimi istismar oluna və rəhbərliyin gözlədiyi əməliyyat effektivliyi səviyyəsinə çatana qədər amortizasiya edilə bilər.

BMS 37-yə dəyişiklik “müqavilənin icrası xərcləri” anlayışını izah edir. Dəyişiklikdə müqavilənin icrası üçün birbaşa xərclərin həmin müqavilənin icrası üzrə əlavə xərclərdən ibarət olduğu; və müqavilələrin icrası ilə birbaşa əlaqəli olan digər xərclərin bölüşdürülməsi izah edilir. Dəyişiklik, həmçinin yükümlü müqavilə üçün ayrıca ehtiyat yaradılmazdan əvvəl müəssisənin müqavilənin icrası üçün ayrılmış aktivlər üzrə deyil, müqaviləni yerinə yetirmək üçün istifadə etdiyi aktivlər üzrə yaranmış dəyərsizləşmə zərərinə tanımasını açıqlayır.

BMHS 3 müəssisələrin birləşməsi zamanı aktiv və ya öhdəliyin tərkibini müəyyənləşdirmək məqsədilə “2018-ci il Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslara” istinad etmək üçün dəyişdirilmişdir. Bu dəyişiklikdən əvvəl BMHS 3-də “2001-ci il Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslara” istinad edilirdi. Bundan əlavə, BMHS 3-ə öhdəliklər və şərti öhdəliklər üçün yeni istisna əlavə edilmişdir. Bu istisna bəzi öhdəliklər və şərti öhdəliklər üçün BMHS 3-ü tətbiq edən müəssisənin “2018-ci il Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslar” əvəzinə BMS 37 və ya BMHŞK 21-ə istinad etməsinə nəzərdə tutur. Bu yeni istisna olmasaydı müəssisə, müəssisələrin birləşməsi əməliyyatı zamanı BMS 37-yə uyğun olaraq tanımayacağı bəzi öhdəlikləri tanımalı idi.

6 Yeni uçot qaydaları (davamı)

Beləliklə, satın alındıqdan dərhal sonra müəssisə belə öhdəliklərin tanınmasını dayandırmalı və özündə iqtisadi səmərəni əks etdirən gəliri tanımalı idi. Bununla yanaşı, alıcıdan satınalma tarixində BMS 37-də müəyyən edilmiş şərti aktivləri tanınmasının tələb olunmadığı da izah edilmişdir.

BMHS 9-a edilmiş dəyişiklik maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması üçün "10%-lik teste" daxil edilməli olan ödənişləri izah edir. Xərclər və ya ödənişlər üçüncü tərəflərin və ya kreditörün xeyrinə həyata keçirilə bilər. Bu dəyişikliyə əsasən üçüncü tərəflərin xeyrinə həyata keçirilmiş xərclər və ya ödənişlər "10%-lik teste" daxil edilməyəcəkdir.

BMHS 16-da əlavə edilən Nümunə 13-ə dəyişiklik edilmişdir: aktivlərin əsaslı təmiri ilə bağlı icarəyə verən tərəfindən ödənişlər nümunəsi silinmişdir. Bu dəyişiklik icarə üzrə həvəsləndirici ödənişlərin uçotu ilə bağlı gələcəkdə hər hansı anlaşılmaqla yol verməmək üçün edilmişdir.

BMHS 9, BMS 39 və BMHS 7-yə dəyişikliklər - Baza faiz dərəcəsi islahatı (26 sentyabr 2019-cu ildə dərc olunub və 1 yanvar 2020-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Faza 2-də edilmiş dəyişikliklər bir baza faiz dərəcəsinin alternativ ilə əvəzlənməsi də daxil olmaqla, islahatların nəticələrindən irəli gələn məsələlərin həllinə yönəlib. Dəyişikliklər aşağıdakı sahələri əhatə edir:

- IBOR islahatı nəticəsində yaranan müqavilə üzrə pul axınlarının müəyyən edilməsi əsaslarındakı dəyişikliklərin uçotu
- Hedcinq münasibətlərində müqavilə ilə müəyyən olunmayan risk komponentləri üçün Faza 1-dəki azadolmanın bitmə tarixi
- Hedcinq uçotu üzrə müəyyən tələblərin tətbiqindən əlavə müvəqqəti azadolmalar
- BMHS 7-də IBOR islahatı ilə bağlı əlavə açıqlamalar

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, yeni standartlar və şərtlərin Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilir.

7 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Nağd pul	43,865	13,599
Tələb edilənədək bank qalıqları	1,310,419	216,377
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,354,284	229,976

31 dekabr 2020-ci il tarixinə Şirkətin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ümumi qalığı 2 kontragent bankda (2019: 1 bank) hər biri üzrə ayrılıqda 50,000 AZN-dən çox olmuşdur. Həmin pul vəsaitlərinin cəmi 1,219,052 AZN (2019: 69,209 AZN) və ya pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin 90%-ni (2019: 30%) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə kredit riskinin ödəmə qabiliyyəti dərəcələrinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir. Şirkətin kredit riskinin təsnifatı sistemi Qeyd 23-də təsvir edilir.

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək bank qalıqları	Cəmi
- Yüksək dərəcə	977,566	977,566
- Orta dərəcə	332,853	332,853
Nağd pul çıxılmaqla, cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,310,419	1,310,419

7 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə kredit riskinin ödəmə qabiliyyəti dərəcələrinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb ediləndə bank qalıqları	Cəmi
- Yüksək dərəcə	154,279	154,279
- Orta dərəcə	57,742	57,742
- Xüsusi monitoring tələb edir	4,356	4,356
Nağd pul çıxılmaqla, cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	216,377	216,377

GKZ-nin qiymətləndirilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə qalıqlar 1-ci Mərhələyə aid edilmişdir. Bu qalıqlar üzrə GKZ məbləği əhəmiyyətli olmadığına görə Şirkət pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmamışdır. GKZ-nin qiymətləndirilməsi yanaşması Qeyd 23-də göstərilir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin faiz dərəcəsi üzrə təhlili Qeyd 23-də göstərilir.

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin ümumi balans dəyəri	29,054,665	35,859,125
Çıxılsın: kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(1,645,564)	(870,228)
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri	27,409,101	34,988,897

31 dekabr 2020 və 31 dekabr 2019-cu il tarixinə müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin ümumi balans dəyəri və kredit zərərləri üzrə ehtiyatın kateqoriyalar üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2020			31 dekabr 2019		
	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri
<i>Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər</i>						
KOS kreditləri	591,873	(97,419)	494,454	788,334	(65,755)	722,579
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>						
Daşınmaz əmlak kreditləri	996,771	(220,306)	776,465	954,737	(24,248)	930,489
İstehlak kreditləri	27,421,856	(1,319,324)	26,102,532	34,080,864	(780,126)	33,300,738
Biznes kreditləri	44,165	(8,515)	35,650	35,190	(99)	35,091
Cəmi müştərilərə verilən amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər	29,054,665	(1,645,564)	27,409,101	35,859,125	(870,228)	34,988,897

Hüquqi şəxslərə verilmiş kredit növlərinin daha ətraflı təsviri aşağıda göstərilir:

- KOS kreditləri – Şirkət kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərini işçilərin sayına və illik dövriyyəsinə əsasən müəyyən edir.

Hesabat dövrünün əvvəli və sonu arasındakı müddətdə müştərilərə verilmiş kreditlər üçün kredit zərərləri üzrə ehtiyatda və ümumi amortizasiya olunmuş dəyər dəyişiklikləri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsiz- ləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsiz- ləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>								
KOS kreditləri								
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	4,419	-	61,336	65,755	608,641	-	179,694	788,335
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2- ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(1,679)	-	35,240	33,561	(40,623)	-	40,623	-
Dövr ərzində tanınması								
dayandırılmış	(116)	-	(1,781)	(1,897)	(211,591)	-	(5,940)	(217,531)
Digər dəyişikliklər	-	-	-	-	(444)	-	21,513	21,069
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	(1,795)	-	33,459	31,664	(252,658)	-	56,196	(196,462)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	2,624	-	94,795	97,419	355,983	-	235,890	591,873

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsiz- ləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsiz- ləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>								
KOS kreditləri								
1 yanvar 2019-cu il tarixinə	659	-	53,314	53,973	335,621	-	142,469	478,090
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
Dövr ərzində verilmiş	4,321	-	-	4,321	552,095	-	37,225	589,320
Dövr ərzində tanınması								
dayandırılmış	(322)	-	-	(322)	(279,143)	-	-	(279,143)
Digər dəyişikliklər	(239)	-	8,022	7,783	68	-	-	68
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	3,760	-	8,022	11,782	273,020	-	37,225	310,245
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	4,419	-	61,336	65,755	608,641	-	179,694	788,335

8 Müşərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>								
Daşınmaz əmlak kreditləri								
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	24,249	-	-	24,249	954,737	-	-	954,737
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə (1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə)	(24)	1,686	-	1,662	(28,101)	28,101	-	-
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(24,053)	-	243,104	219,051	(997,209)	-	997,209	-
Dövr ərzində verilmiş	86	-	-	86	215,060	-	-	215,060
Dövr ərzində tanınması	(241)	(1,407)	(28,925)	(30,573)	(116,098)	(10,100)	(96,417)	(222,615)
dayandırılmış	10	(244)	6,065	5,831	(405)	(163)	50,157	49,589
Digər dəyişikliklər								
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	(24,222)	35	220,244	196,057	(926,753)	17,838	950,949	42,034
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	27	35	220,244	220,306	27,984	17,838	950,949	996,771
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>								
Daşınmaz əmlak kreditləri								
1 yanvar 2019-cu il tarixinə	124	-	-	124	39,642	-	-	39,642
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
Dövr ərzində verilmiş	24,249	-	-	24,249	954,737	-	-	954,737
Dövr ərzində tanınması	(124)	-	-	(124)	(39,642)	-	-	(39,642)
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	24,125	-	-	24,125	915,095	-	-	915,095
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	24,249	-	-	24,249	954,737	-	-	954,737

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>								
İstehlak kreditləri								
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	63,226	25,245	691,655	780,126	32,663,674	132,556	1,284,633	34,080,863
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə (1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə)	(261)	64,761	-	64,500	(652,097)	652,097	-	-
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(550)	(3,349)	580,927	577,028	(1,376,232)	(68,122)	1,444,354	-
- 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (2-ci və 3-cü Mərhələdən 1-ci Mərhələyə)	114	-	(22,765)	(22,651)	113,822	-	(113,822)	-
Dövr ərzində verilmiş	35,935	-	-	35,935	24,672,379	-	-	24,672,379
Dövr ərzində tanınması	(3,138)	(3,053)	(109,414)	(115,605)	(30,815,343)	(43,616)	(487,101)	(31,346,060)
Dayandırılmış	(7)	(3)	1	(9)	(15,649)	(40)	30,363	14,674
Digər dəyişikliklər								
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	32,093	58,356	448,749	539,198	(8,073,119)	540,318	873,794	(6,659,007)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	95,319	83,601	1,140,404	1,319,324	24,590,554	672,875	2,158,427	27,421,856

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərşizlənmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərşizlənmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>								
İstehlak kreditləri								
1 yanvar 2019-cu il tarixinə	53,870	15,909	663,527	733,306	22,735,123	75,874	881,321	23,692,318
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə (1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə)	(1,162)	1,162	-	-	(134,336)	134,336	-	-
- dəyərşizlənmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(4,928)	(9,872)	14,800	-	(428,470)	(46,268)	474,738	-
- 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (2-ci və 3-cü Mərhələdən 1-ci Mərhələyə)	737	(737)	-	-	3,344	(3,344)	-	-
Dövr ərzində verilmiş	59,396	24,083	213,639	297,118	31,695,302	98,591	340,328	32,134,221
Dövr ərzində tanınması	(34,359)	(5,300)	(168,916)	(208,575)	(21,186,579)	(126,695)	(421,963)	(21,735,237)
Dayandırılmış	(10,328)	-	(34,838)	(45,166)	(20,710)	62	10,209	(10,439)
Digər dəyişikliklər								
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	9,356	9,336	24,685	43,377	9,928,551	56,682	403,312	10,388,545
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	63,226	25,245	688,212	776,683	32,663,674	132,556	1,284,633	34,080,863

Şirkət mövcud olan tərəfdaşlıq münasibətlərini ikitərəfli formada sadələşdirmək üçün 2020-ci il ərzində “Optimal Elektronika” MMC-nin ədalətli dəyəri 10,024,134 AZN (2019: 15,573,343 AZN) olan sağlam müştəri portfelini maliyyələşdirmişdir. Bu kreditlərin ödəniş qrafikinə əsasən qaytarılmasına görə “Optimal Elektronika” MMC tam məsuliyyət daşıyır və bu kreditlərin istehlak kreditləri kimi göstərilməsi daha məqsəduyğun hesab edilir.

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>								
Biznes kreditləri								
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	99	-	-	99	35,190	-	-	35,190
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə (1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə)	(38)	1,119	-	1,081	(15,989)	15,989	-	-
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(132)	-	8,391	8,259	(30,342)	-	30,342	-
Dövr ərzində verilmiş	130	-	-	130	25,473	-	-	25,473
Dövr ərzində tanınması	-	(1,053)	-	(1,054)	(1,940)	(12,159)	(2,796)	(16,895)
Digər dəyişikliklər	-	-	-	-	-	31	366	397
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	(40)	65	8,391	8,416	(22,798)	3,861	27,913	8,976
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	59	65	8,391	8,515	12,392	3,861	27,912	44,165
	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>								
Biznes kreditləri								
1 yanvar 2019-cu il tarixinə	35	-	-	35	14,872	-	-	14,872
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
Dövr ərzində verilmiş	98	-	-	98	33,249	-	-	33,249
Dövr ərzində tanınması	(20)	-	-	(20)	(12,882)	-	-	(12,882)
Digər dəyişikliklər	(14)	-	-	(14)	(49)	-	-	(49)
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	64	-	-	64	20,318	-	-	20,318
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	99	-	-	99	35,190	-	-	35,190

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Dövr ərzində müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata müxtəlif amillər təsir göstərir və gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi haqqında məlumat Qeyd 23-də göstərilir. Əsas dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

- Dövr ərzində kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması (və ya azalması) və ya dəyərsizləşməsi və sonradan 12 aylıq və bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərlərinin artması (və ya azalması) səbəbindən 1-ci, 2-ci və 3-cü Mərhələlər arasında köçürmələr;
- Dövr ərzində tanınmış yeni maliyyə alətləri üzrə əlavə ehtiyatların hesablanması, eləcə də dövr ərzində maliyyə alətlərinin tanınmasının dayandırılması nəticəsində ehtiyatın azaldılması;
- Dövr ərzində modellər ilə bağlı fərziyyələrdəki dəyişikliklər, o cümlədən GKZ modellərindəki ilkin məlumatlarının müntəzəm olaraq yenilənməsi nəticəsində PD, EAD və LGD-də baş verən dəyişikliklərə görə gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsinə təsir.

Aşağıdakı cədvəldə amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən və gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat tanınan müştərilərə verilmiş kreditlər ilə bağlı kredit riskinin təhlili göstərilir. Müştərilərə verilmiş kreditlərin balans dəyəri, həmçinin Şirkətin belə kreditlər üzrə kredit riskinə maksimal məruz qalmasını əks etdirir.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
KOS kreditləri				
30 gündən az gecikdirilmiş	355,982	-	-	355,983
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	36,940	36,940
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	198,950	198,950
Ümumi balans dəyəri	355,982	-	235,891	591,873
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(2,624)	-	(94,795)	(97,419)
Balans dəyəri	353,358	-	141,095	494,454

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

31 dekabr 2020-ci il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
<i>Daşınmaz əmlak kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	27,984	17,838	211,310	257,132
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	739,639	739,639
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	-	-
Ümumi balans dəyəri	27,984	17,838	950,949	996,771
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(27)	(35)	(220,244)	(220,306)
Balans dəyəri	27,957	17,803	730,705	776,465
<i>İstehlak kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	24,590,555	288,393	10,503	24,889,451
30-90 gün gecikdirilmiş	-	384,481	28,848	413,330
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	346,782	346,782
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	653,466	653,466
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	1,118,828	1,118,828
Ümumi balans dəyəri	24,590,555	672,874	2,158,427	27,421,857
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(95,319)	(83,601)	(1,140,404)	(1,319,324)
Balans dəyəri	24,495,236	589,273	1,018,023	26,102,533
<i>Biznes kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	12,392	3,861	13,081	29,334
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	14,831	14,831
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	-	-
Ümumi balans dəyəri	12,392	3,861	27,913	44,166
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(58)	(66)	(8,391)	(8,515)
Balans dəyəri	12,334	3,795	19,522	35,650

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixinə korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlərin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
KOS kreditləri				
30 gündən az gecikdirilmiş	608,641	-	-	608,641
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	179,693	179,693
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	-	-
Ümumi balans dəyəri	608,641	-	179,693	788,334
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(4,419)	-	(61,336)	(65,755)
Balans dəyəri	604,222	-	118,357	722,579

31 dekabr 2019-cu il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlərin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
Daşınmaz əmlak kreditləri				
30 gündən az gecikdirilmiş	954,737	-	-	954,737
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	-	-
Ümumi balans dəyəri	954,737	-	-	954,737
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(24,248)	-	-	(24,248)
Balans dəyəri	930,489	-	-	930,489
İstehlak kreditləri				
30 gündən az gecikdirilmiş	32,663,674	-	139,071	32,802,745
30-90 gün gecikdirilmiş	-	132,557	-	132,557
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	159,050	159,050
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	312,069	312,069
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	674,443	674,443
Ümumi balans dəyəri	32,663,674	132,557	1,284,633	34,080,864
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(63,227)	(25,245)	(691,655)	(780,127)
Balans dəyəri	32,600,447	107,312	592,978	33,300,737

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
Biznes kreditləri				
30 gündən az gecikdirilmiş	35,190	-	-	35,190
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	-	-
Ümumi balans dəyəri	35,190	-	-	35,190
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(99)	-	-	(99)
Balans dəyəri	35,091	-	-	35,091

Yuxarıdakı cədvəllərdə istifadə olunan ödəmə qabiliyyəti dərəcələri üzrə kredit riskinin təsnifatı sistemi haqqında məlumat Qeyd 23-də göstərilir.

31 dekabr 2020 və 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Şirkətin kredit portfelində borc qalığı məcmu kapitalın 10%-dən yuxarı olan müştərisi olmamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının normativlərinə uyğun olaraq kreditlər yalnız İdarə Heyətinin qərarı ilə və ya xüsusi hallarda, məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və girovların qiymətləndirilməsi müvafiq qaydalarla tənzimlənir.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin zərərləri üzrə ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Kreditlər üzrə təminatın alınması ilə bağlı Şirkətin siyasəti hesabat dövrü ərzində əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməmiş və əvvəlki dövrdən etibarən Şirkətin saxladığı təminatın ümumi keyfiyyətində ciddi dəyişiklik olmamışdır. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlər üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir.

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	KOS kreditləri
Girovla təmin edilmiş kreditlər:	
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	141,096
- sair aktivlər	353,358
Cəmi	494,454
Təminatsız kreditlər	-
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	494,454

31 dekabr 2020-ci il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlər üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Daşınmaz əmlak kreditləri	İstehlak kreditləri	Biznes kreditləri	Cəmi
Girovla təmin edilmiş kreditlər:				
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	776,465	-	-	776,465
- sair aktivlər	-	20,029,846	35,650	20,065,496
“Optimal Elektronika” MMC-nin zəmanəti ilə təmin edilmiş kreditlər	-	5,263,887	-	5,263,887
Cəmi	776,465	25,293,733	35,650	26,105,848
Təminatlı kreditlər	-	808,799	-	808,799
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	776,465	26,102,532	35,650	26,914,647

31 dekabr 2019-cu il tarixinə korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	KOS kreditləri
Girovla təmin edilmiş kreditlər:	
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	156,927
- sair aktivlər	12,080
Cəmi	169,007
Təminatlı kreditlər	553,572
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	722,579

31 dekabr 2019-cu il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Daşınmaz əmlak kreditləri	İstehlak kreditləri	Biznes kreditləri	Cəmi
Girovla təmin edilmiş kreditlər:				
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	930,489	-	-	930,489
- sair aktivlər	-	22,647,762	19,140	22,666,902
“Optimal Elektronika” MMC-nin zəmanəti ilə təmin edilmiş kreditlər	-	9,301,379	-	9,301,379
Cəmi	930,489	31,949,141	19,140	32,898,770
Təminatlı kreditlər	-	1,351,596	15,951	1,367,547
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	930,489	33,300,737	35,091	34,266,317

8 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Sair aktivlər əsasən avadanlıqlardan ibarətdir. Yuxarıda qeyd olunan məlumatda kreditin və ya qəbul edilmiş girov təminatının balans dəyəri (bu məbləğlərin hansı daha aşağı olarsa) göstərilir; digər məlumatlar isə təminatlı kreditlər üzrə risklərin tərkibində açıqlanır. Kreditlərin balans dəyəri girov qoyulmuş aktivlərin likvidlik səviyyəsinə görə bölüşdürülmüşdür.

Təminat və kreditin keyfiyyətini artıran digər mexanizmlər vasitəsilə amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üzrə kredit riskinin azalma səviyyəsi aşağıdakı aktivlər üçün təminatın dəyərini ayrıca açıqlamaqla göstərilir: (i) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini artıran digər mexanizmlər aktivin balans dəyərinə bərabər və ya ondan artıq olan aktivlər ("dəyərindən artıq təminatlı aktivlər") və (ii) təminat və kreditin keyfiyyətini artıran digər mexanizmlər aktivin balans dəyərindən az olan aktivlər ("dəyərindən az təminatlı aktivlər"). 31 dekabr 2020-ci il tarixinə dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təminatlı aktivlər		Dəyərindən az təminatlı aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
Dəyərsizləşmiş aktivlər:				
<i>Korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər</i>				
KOS kreditləri	141,096	623,500	353,358	-
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər</i>				
Daşınmaz əmlak kreditləri	776,465	1,954,305	-	-
İstehlak kreditləri	24,806,216	50,354,133	1,296,316	417,206
Biznes kreditləri	22,706	40,150	12,944	7,000

31 dekabr 2019-cu il tarixinə dəyərsizləşməsindən asılı olmayaraq bütün kreditlər üzrə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təminatlı aktivlər		Dəyərindən az təminatlı aktivlər	
	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri	Aktivlərin balans dəyəri	Təminatın ədalətli dəyəri
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>				
Dəyərsizləşmiş aktivlər:				
<i>Korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər</i>				
KOS kreditləri	225,455	762,500	497,124	-
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər</i>				
Daşınmaz əmlak kreditləri	466,565	1,396,925	463,924	350,000
İstehlak kreditləri	22,060,109	44,313,445	11,240,628	557,688
Biznes kreditləri	19,140	33,200	15,951	-

Şirkət təminatın dəyərini kreditlərin verildiyi anda qiymətləndirir. Bu Qeyddə göstərilən təminatın dəyəri girov qoyulan aktivlərin likvidlik səviyyəsini və keyfiyyətini əks etdirmək üçün qiymətləndirməni diskontlaşdırdıqdan sonra təqdim edilən dəyərdir. Şirkət əsasən fiziki şəxslərə mebel və digər məişət avadanlıqları almaq üçün kreditlər verir. Bu mebel və avadanlıqlar kreditin verildiyi anda girov qoyulur ki, bu da kredit portfeli üzrə təminatın əksər hissəsini təşkil edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin hər bir kateqoriyasının təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün Qeyd 26-ya baxın. Müştərilərə verilmiş kreditlərin faiz dərəcəsi üzrə təhlili Qeyd 23-də göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat Qeyd 28-də açıqlanır.

9 Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

	Binalar	Kompüter və avadanlıqlar	Nəqliyyat vasitələri	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>					
1 yanvar 2019-cu il tarixinə ilkin dəyər	6,500,000	568,043	33,920	31,432	7,133,395
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya	(1,533,629)	(278,055)	(33,920)	(8,768)	(1,854,372)
1 yanvar 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	4,966,371	289,988	-	22,664	5,279,023
Əlavələr	-	130,900	-	-	130,900
Silinmələr	-	(9,003)	-	-	(9,003)
Köhnəlmə/amortizasiya xərci	(260,000)	(119,155)	-	(3,143)	(382,298)
Silinmiş aktivlər üzrə amortizasiya xərci	-	8,375	-	-	8,375
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	4,706,371	301,105	-	19,521	5,026,997
31 dekabr 2019-cu il tarixinə ilkin dəyər	6,500,000	689,940	33,920	31,432	7,255,292
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya	(1,793,629)	(388,835)	(33,920)	(11,911)	(2,228,295)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	4,706,371	301,105	-	19,521	5,026,997
Əlavələr	-	55,035	52,000	-	107,035
Silinmələr	-	(8,736)	-	-	(8,736)
Köhnəlmə/amortizasiya xərci	(260,000)	(140,613)	(6,067)	(3,143)	(409,823)
Silinmiş aktivlər üzrə amortizasiya xərci	-	8,737	-	-	8,737
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	4,446,371	215,528	45,933	16,378	4,724,210
31 dekabr 2020-ci il tarixinə ilkin dəyər	6,500,000	736,239	85,920	31,432	7,353,591
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya	(2,053,629)	(520,711)	(39,987)	(15,054)	(2,629,381)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	4,446,371	215,528	45,933	16,378	4,724,210

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixinə qeyri-maddi aktivlər əsasən bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsi üçün istifadə olunan proqram təminatı üzrə lisenziyadan və modullardan ibarətdir.

10 İstifadə hüquqlu aktivlər və icarə öhdəlikləri

Şirkət ofis sahələri icarəyə götürür. İcarə müqavilələri adətən 12 ay müddətinə bağlanır, lakin bu müddətin uzadılması seçimini də nəzərdə tutur.

Müqavilələrə icarə və qeyri-icarə komponentləri daxil ola bilər. Şirkət icarə komponentlərini qeyri-icarə komponentlərindən ayırmaq əvəzinə, onları vahid icarə komponenti kimi uçota almaq üsulunu seçmişdir.

İcarə şərtləri fərdi qaydada nəzərdən keçirilir və icarə müqavilələrinə bir çox fərqli şərtlər daxil edilir. İcarə müqavilələrində icarəyə verənin icarə predmeti olan aktivləri ilə bağlı təminat hüququndan başqa heç bir xüsusi şərt nəzərdə tutulmur. İcarə predmeti olan aktivlər kreditlər üzrə təminat kimi istifadə edilə bilməz.

Şirkətin bir sıra icarə müqavilələrinə icarə müddətinin uzadılması və ləğv edilməsi seçimləri daxil edilmişdir. Bu hüquqlar Şirkətin fəaliyyətində istifadə olunan aktivlərin idarə olunmasında əməliyyat çevikliyinin artırılması üçün tətbiq olunur. İcarə müddətinin uzadılma və ləğvetmə seçimlərinin əksəriyyəti Şirkət və müvafiq icarəyə verənlər tərəfindən icra edilə bilər.

10 İstifadə hüquqlu aktivlər və icarə öhdəlikləri (davamı)

İstifadə hüquqlu aktivlərin icarə predmeti olan aktivlərin növünə görə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Binalar
1 yanvar 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	-
Əlavələr	383,811
Amortizasiya xərci	(14,215)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	369,596
Əlavələr	41,523
Amortizasiya xərci	(94,874)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	316,245

Şirkət icarə öhdəliklərini aşağıdakı kimi tanıyırdı:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Qısamüddətli icarə öhdəlikləri	91,572	26,764
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	257,248	299,984
Cəmi icarə öhdəlikləri	348,820	326,748

Icarə öhdəlikləri üzrə faiz xərci 41,533 AZN (2019: 5,937 AZN) təşkil etmişdir.

Qısamüddətli icarə xərcləri (ümumi və inzibati xərclərə aid edilmiş) ümumi və inzibati xərclərin tərkibində göstərilmişdir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2020	2019
Qısamüddətli icarə xərcləri	37,835	107,655
Qısamüddətli icarə kimi tanınmayan azqıymətli aktivlərin icarəsi ilə bağlı xərclər	-	-

2020-ci il ərzində icarə müqavilələri üzrə cəmi ödənişlər 90,161 AZN (2019: 170,655 AZN) təşkil etmişdir.

11 Sair aktivlər

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Ödəniş məntəqələrindən alınacaq məbləğlər	531,575	1,354,087
Cəmi maliyyə aktivləri	531,575	1,354,087
Xidmətlər üçün avans ödənişləri	87,303	113,243
Əsas vəsaitlər üçün avans ödənişləri	5,560	-
Cəmi sair aktivlər	624,438	1,467,330

Ödəniş məntəqələrindən alınacaq məbləğlər müştərilərin ödənişləri üzrə hesablaşma-kassa xidmətləri göstərən müəssisələrdən alınacaq yolda olan pul vəsaitlərini əks etdirir.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə ödəniş məntəqələrindən alınacaq məbləğlər üzrə kredit riskinin ödəmə qabiliyyəti "yüksək dərəcə" kimi qiymətləndirilmişdir. Şirkətin kredit riskinin təsnifatı sistemi Qeyd 23-də təsvir edilir.

11 Sair aktivlər (davamı)

GKZ-nin qiymətləndirilməsi məqsədilə ödəniş məntəqələrindən alınacaq məbləğlər üzrə qalıqlar 1-ci Mərhələyə aid edilmişdir. Bu qalıqlar üzrə GKZ məbləği əhəmiyyətli olmadığına görə Şirkət ödəniş məntəqələrindən alınacaq məbləğlər üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmamışdır. GKZ-nin qiymətləndirilməsi üzrə yanaşma Qeyd 23-də təqdim edilir.

12 Buraxılmış borc qiymətli kağızlar

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Daxili bazarda buraxılmış istiqrazlar	1,505,958	4,026,353
Cəmi buraxılmış borc qiymətli kağızlar	1,505,958	4,026,353

17 iyul 2020-ci il tarixində Şirkət nominal dəyəri 1,000 AZN olan 1,500,000 AZN həcmində 1500 ədəd faizli təmin edilməmiş istiqrazlar buraxmışdır. Bu emissiyalar Azərbaycan Respublikası Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsində AZ2003020609 dövlət qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatda alınmışdır. İstiqrazların tədavül müddəti 12 ay, illik faiz dərəcəsi isə 11% olmaqla, hər bir təqvim ayından bir ödəniləcəkdir. İstiqrazların yerləşdirilməsi üzrə anderrayter “UniCapital” investisiya şirkətidir. 19 fevral 2019, 29 aprel 2019 və 14 noyabr 2019-cu il tarixində Şirkət müvafiq olaraq nominal dəyəri 1,000 AZN olan 2,000,000 AZN həcmində 2000 ədəd, nominal dəyəri 1,000 AZN olan 1,000,000 AZN həcmində 1000 ədəd və nominal dəyəri 1,000 AZN olan 1,000,000 AZN həcmində 1000 ədəd faizli təmin edilməmiş istiqrazlar buraxmışdır. Bu emissiyalar Azərbaycan Respublikası Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsində müvafiq olaraq AZ2003020602, AZ2004020601 və AZ2005020600 dövlət qeydiyyat nömrələri ilə qeydiyyatda alınmışdır. İstiqrazların tədavül müddəti 12 ay, illik faiz dərəcəsi isə müvafiq olaraq illik 9.5%, 10.5% və 10.5% olmaqla, hər bir təqvim ayından bir ödəniləcəkdir. İstiqrazların yerləşdirilməsi üzrə anderrayterlər müvafiq olaraq “Paşa Kapital”, “AzFinance” və “UniCapital” investisiya şirkətləridir. Korporativ istiqrazlar üzrə qalıqlara əsas borc məbləği və hesablanmış faizlər daxildir.

Buraxılmış borc qiymətli kağızların hər bir kateqoriyasının ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün Qeyd 26-ya baxın. Buraxılmış borc qiymətli kağızların faiz dərəcəsi üzrə təhlili Qeyd 23-də göstərilir.

13 Banklardan alınmış kreditlər

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Valyuta	Ödəniş tarixi	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı	AZN	4 oktyabr 2021	11%	5,783,581	6,365,515
Paşa Bank ASC	AZN	1 dekabr 2021	11%	6,664,570	11,669,343
Cəmi banklardan alınmış kreditlər				12,448,151	18,034,858

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixinə yuxarıdakı cədvəldə göstərilən kreditlər üzrə qalıqlar əsas borc və hesablanmış faizlərdən ibarətdir. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə hesablanmış ödəniləcək faizlər 51,604 AZN (2019: 50,010 AZN) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixində başa çatan illər üzrə banklardan alınmış kreditlər üzrə faiz dərəcələri bazar faiz dərəcələrinə uyğun olmuşdur. 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixinə banklardan alınmış kreditlərin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Yuxarıda qeyd olunan kredit müqavilələrində hər hansı maliyyə və qeyri-maliyyə şərtləri nəzərdə tutulmamışdır.

Banklardan alınmış kreditlərin valyuta, eləcə də ödəmə müddəti və faiz dərəcəsi üzrə təhlili Qeyd 23-də göstərilir.

14 Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
“Embawood” MMC-yə ödənilməli vəsaitlər	98,735	198,934
Digər tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	117,332	166,651
Cəmi tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	216,067	365,585

15 Nizamnamə kapitalı

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixinə Şirkətin təsdiq edilmiş nizamnamə kapitalı bir səhmin nominal dəyəri 1,000 AZN olan 10,000 ədəd adi səhmdən ibarət olmuşdur (2019: bir səhmin nominal dəyəri 500 AZN olan 20,000 ədəd adi səhm). 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixinə səhm buraxılmamış və dövriyyədə olmamışdır.

16 Sair öhdəliklər

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
İşçilərə ödənilməli vəsaitlər	215,637	187,695
Digər	45,301	50,251
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	260,938	237,946
Təxirə salınmış faiz gəlirləri	3,447,178	2,558,329
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	43,062	19,333
Digər	37,455	30,037
Cəmi sair öhdəliklər	3,788,633	2,845,645

Maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün Qeyd 26-da göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat Qeyd 28-də açıqlanır.

17 Faiz gəlirləri və xərcləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2020	2019
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərli qiymətləndirilən kreditlər	10,088,437	9,919,256
Cəmi effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəlirləri	10,088,437	9,919,256
Faiz və digər oxşar xərclər		
Banklardan alınmış kreditlər	1,821,881	1,607,729
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	223,747	504,767
İcarə öhdəlikləri	41,532	5,937
Cəmi faiz və digər oxşar xərclər	2,087,160	2,118,433
Xalis faiz gəlirləri	8,001,277	7,800,823

18 Haqq və komissiya xərcləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2020	2019
Haqq və komissiya xərcləri		
<i>FVTPL kateqoriyasına təsnifləşdirilməyən maliyyə alətləri üzrə</i>		
<i>haqq və komissiya xərcləri</i>		
- Ödəmə məntəqlərindəki əməliyyatlar	391,022	449,729
- Digər	74,421	85,068
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	465,443	534,797

19 İnzibati və sair əməliyyat xərcləri

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2020	2019
İşçi heyəti ilə bağlı xərclər	2,094,636	1,963,338
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	409,823	382,298
Reklam xərcləri	204,140	276,860
İstifadə hüquqlu aktivlərin amortizasiya xərcləri	94,874	14,215
Rabitə xərcləri	76,813	62,825
Peşəkar xidmət haqları	65,776	79,474
Vergi xərcləri	46,496	49,803
İcarə xərcləri	37,835	107,655
Təmir və texniki xidmət xərcləri	19,524	27,826
Agentlik xərcləri	8,277	13,707
Digər xərclər	172,057	173,329
Cəmi inzibati və sair əməliyyat xərcləri	3,230,251	3,151,330

İşçi heyəti ilə bağlı xərclərin 292,787 AZN məbləğində hissəsini (2019: 269,220 AZN) sosial sığorta ayırmaları təşkil edir.

20 Mənfəət vergisi

(a) Mənfəət vergisi xərcinin/(gəlirinin) komponentləri

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2020	2019
Cari vergilər	860,376	902,686
Təxirə salınmış vergilər	82,252	(5,511)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	942,628	897,175

20 Mənfəət vergisi (davamı)

(b) Mənfəət vergisi xərci ilə mənfəət və ya zərərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq vergi dərəcəsinə olan hasilinin üzləşməsi

2020 və 2019-cu illər ərzində Şirkətə tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil etmişdir. Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzləşməsi aşağıda göstərilir.

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2020	2019
Vergidən əvvəlki mənfəət	3,772,041	4,149,000
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20% dərəcə ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi xərci	754,408	829,800
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin vergi effekti:		
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	188,220	65,618
- Sair	-	1,757
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	942,628	897,175

(c) Müvəqqəti fərqlərin növləri üzrə təxirə salınmış vergilərin təhlili

BMHS və Azərbaycan Respublikasının yerli vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir və 20% (2019: 20%) dərəcəsinə qeydə alınır.

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	1 yanvar 2020	Mənfəət və ya zərəre gəlir/(xərc) kimi yazılmışdır	31 dekabr 2020
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	42,324	(88,833)	(46,509)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	(102,808)	(1,553)	(104,361)
İstifadə hüquqlu aktivlər	(64,919)	2,256	(62,663)
İcarə öhdəlikləri	65,350	4,414	69,764
Sair öhdəliklər	20,332	1,464	21,796
Təxirə salınmış xalis vergi öhdəliyi	(39,721)	(82,252)	(121,973)

31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üçün müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	1 yanvar 2019	Mənfəət və ya zərəre gəlir/(xərc) kimi yazılmışdır	31 dekabr 2019
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	42,324	42,324
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	(89,237)	(13,571)	(102,808)
İstifadə hüquqlu aktivlər	-	(64,919)	(64,919)
İcarə öhdəlikləri	-	65,350	65,350
Sair öhdəliklər	44,005	(23,672)	20,333
Təxirə salınmış xalis vergi öhdəliyi	(45,232)	5,511	(39,721)

21 Dividendlər

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2020	2019
	Adi səhmlər	Adi səhmlər
1 yanvar tarixinə ödənilməli dividendlər	-	-
II ərzində elan edilmiş dividendlər	3,000,000	1,500,000
II ərzində ödənilmiş dividendlər	(3,000,000)	(1,500,000)
31 dekabr tarixinə ödənilməli dividendlər	-	-

Bütün dividendlər Azərbaycan manatı ilə elan edilir və ödənilir.

22 Seqmentlər üzrə təhlil

Fəaliyyət seqmentləri – müəssisənin biznes fəaliyyəti zamanı mənfəət əldə edə bildiyi və ya xərc çəkdiyi, əməliyyat nəticələrinin fəaliyyətlə bağlı qərar qəbul edən səlahiyyətli şəxs tərəfindən mütəmadi olaraq nəzərdən keçirildiyi və haqqında ayrıca maliyyə məlumatlarının mövcud olduğu komponentlərdir. Fəaliyyətlə bağlı qərar qəbul edən səlahiyyətli şəxs resursların bölüşdürülməsi və müəssisənin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi ilə məşğul olan şəxs və ya şəxslər qrupu ola bilər. Fəaliyyətlə bağlı qərar qəbul edən səlahiyyətli şəxsin funksiyaları Şirkətin İdarə Heyəti tərəfindən yerinə yetirilir.

Şirkətin fəaliyyəti iki əsas biznes seqmenti üzərində qurulmuşdur:

- Fərdi bankçılıq – istehlak və daşınmaz əmlak kreditlərinin verilməsi;
- Korporativ bankçılıq – kreditlər və digər maliyyələşdirmə vəsaitlərinin təqdim edilməsi.

Fəaliyyətlə bağlı qərar qəbul edən səlahiyyətli şəxs seqmentlər üzrə fəaliyyət nəticələrini vergidən əvvəlki mənfəətə əsasən qiymətləndirir.

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Fərdi bankçılıq	Korporativ bankçılıq	Cəmi
2020			
<i>Üçüncü tərəflərdən yaranan gəlirlər:</i>			
- Faiz gəlirləri	9,976,974	111,463	10,088,437
- Haqq və komissiya gəlirləri	44,592	172,575	217,166
Cəmi gəlirlər	10,021,565	284,038	10,305,603
Faiz xərcləri	(2,064,100)	(23,060)	(2,087,160)
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(743,672)	(31,664)	(775,336)
Haqq və komissiya xərcləri	(460,301)	(5,142)	(465,443)
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	(872)	-	(872)
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	(3,194,561)	(35,690)	(3,230,251)
Seqment nəticələri	3,558,060	188,482	3,746,541

22 Seqmentlər üzrə təhlil (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

Azərbaycan manatı ilə	Fərdi bankçılıq	Korporativ bankçılıq	Cəmi
2019			
<i>Üçüncü tərəflərdən yaranan gəlirlər:</i>			
- Faiz gəlirləri	9,810,429	108,827	9,919,256
- Haqq və komissiya gəlirləri	23,384	89,304	112,688
Cəmi gəlirlər	9,833,813	198,131	10,031,944
Faiz xərcləri	(2,078,819)	(39,615)	(2,118,434)
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(67,564)	(11,783)	(79,347)
Haqq və komissiya xərcləri	(524,796)	(10,000)	(534,796)
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	963	-	963
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	(3,092,400)	(58,930)	(3,151,330)
Seqment nəticələri	4,071,197	77,803	4,149,000

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Risklərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti ilə əməliyyat aparan bir tərəfin müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurularsa, Şirkət kredit riskinə məruz qalır.

Kredit riski Şirkətin qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində yaranır ki, bu da maliyyə aktivlərinin və balansdankənar kredit öhdəliklərin yaranmasına səbəb olur.

Şirkətin məruz qaldığı kredit riskinin maksimal səviyyəsi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyərində əks etdirilir. Təqdim edilmiş maliyyə zamanətləri, kreditlərin verilməsi ilə bağlı öhdəliklər, istifadə edilməmiş kredit xətləri və ixrac/idxal akkreditivləri üçün maksimal kredit riski öhdəliyin məbləğidir.

Kredit riskinin idarə edilməsi. Kredit riski Şirkətin biznesi üçün yeganə əhəmiyyətli riskdir. Buna görə, rəhbərlik kredit riskinin idarə edilməsinə xüsusi diqqət yetirir.

Kredit riskinin bazar şəraitindən, gələcək pul axınlarından və zamandan asılı olaraq dəyişməsinə görə risklərin idarə edilməsi məqsədilə qiymətləndirilməsi mürəkkəb prosesdir və modellərin istifadəsini tələb edir. Aktivlər portfeli üzrə kredit riskinin qiymətləndirilməsi defoltun baş vermə ehtimalına, müvafiq zərər əmsallarına və kontragentlər arasında defolt vəziyyətlərinin korrelyasiyası ilə bağlı əlavə təxminləri tələb edir.

Fiziki şəxslərin qiymətləndirilməsi metodologiyası təhsil, fəaliyyət sahəsi, iş yeri, kredit tarixçəsi, xalis aylıq gəlir kimi meyarlar əsasında həyata keçirilir. Təqdim olunan məlumatlara əsasən müştərinin erizəsi ya təsdiqlənir ya da imtina edilir.

Əsas kredit risklərinin idarə edilməsi metodları Şirkətin qəbul etdiyi Kredit Siyasətində qeyd olunur. Bu, əvvəlcədən müəyyən edilmiş meyarlara əsasən (sahə, müddət, əlaqəli tərəflər, region və.s) limitlərin təyin edilməsi və kredit portfelinin diversifikasiyasını əhatə edir. Kreditlər, həmçinin başlanğıcda və müddətin sonuna qədər "ən yaxşı praktika reytingi" və "qiymətləndirmə sistemləri" əsasında təyin edilmiş risk dərəcələrinə görə təsnifləşdirilir. Bu vasitələr həmçinin potensial itkilər üçün münasib ehtiyatların yaradılmasında da istifadə ediləcək. Kredit əməliyyatları ilə bağlı ARMB tərəfindən tərtib edilən bütün məhdudiyyət və normativlər Şirkətin Kredit Siyasətində nəzərə alınıb.

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Limitlər. Şirkət məruz qaldığı kredit riskinə bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupu üzrə limitlər müəyyən etməklə nəzarət edir. Belə risklərə mütəmadi olaraq nəzarət edilir və limitlərə ildə bir dəfədən az olmayaraq yenidən baxılır.

Müştərilərlə iş üzrə kredit mütəxəssisləri tərəfindən yaradılmış kredit ərizələri kredit limitinin təsdiqlənməsi üçün müvafiq kredit komitəsinə təqdim edilir. Kredit riski, həmçinin hüquqi və fiziki şəxslərin təminat və zəmanətlərini almaqla idarə olunur. Kredit riskinin monitorinqi məqsədləri üçün kredit departamentinin mütəxəssisləri tərəfindən müntəzəm olaraq müştərilərin fəaliyyəti və maliyyə göstəricilərinin təhlili əsasında hesabatlar hazırlanır. Ödəmə qabiliyyəti aşağı olan müştərilər ilə bağlı əhəmiyyətli risklər haqqında məlumat İdarə Heyətinə təqdim olunur və onun tərəfindən təhlil edilir.

Kredit riskinin təsnifatı sistemi. Kredit riskinin qiymətləndirilməsi və kredit riskinin səviyyəsinə görə maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsi məqsədilə Şirkət iki yanaşmadan istifadə edir: Daxili risk əsaslı reyting sistemi (IRB) və beynəlxalq reyting agentlikləri (Standard & Poor's - "S&P", Fitch, Moody's) tərəfindən müəyyən edilən xarici kredit reytingi sistemi. Daxili və xarici kredit reytingləri və müəyyən edilmiş defolt ehtimalları intervalları aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Vahid şkala üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcələri	Müvafiq daxili reytinglər	Kənar beynəlxalq reyting agentliklərinin müvafiq reytingləri (S&P)
Ən yüksək dərəcə	0	AAA- dan BB+ dək
Yüksək dərəcə	1	BB- dən B+ dək
Orta dərəcə	2 - 3	B, B-
Xüsusi monitorinq tələb edir	4	CCC+ dən CC- dək
Defolt	5 - 9	C, D-I, D-II

Vahid şkala üzrə kredit riskinin hər bir səviyyəsi üçün müəyyən ödəmə qabiliyyəti dərəcələri təyin olunur:

- *Ən yüksək dərəcə* – aşağı kredit riski olan yüksək keyfiyyətli aktivlər;
- *Yüksək dərəcə* – orta kredit riski olan kifayət qədər keyfiyyətli aktivlər;
- *Orta dərəcə* – qənaətbəxş kredit riski olan orta keyfiyyətli aktivlər;
- *Xüsusi monitorinq tələb edir* – daha ətraflı monitorinq və bərpaedici idarəetmə tələb edən kreditləşdirmə mexanizmləri; və
- *Defolt* – defolt hadisəsi baş vermiş kreditləşdirmə mexanizmləri.

IRB sistemi Şirkət daxilində işlənilib hazırlanır və reytinglər rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilir. Şirkət aktivin növündən asılı olaraq kredit riskinin qiymətləndirilməsi üçün müxtəlif üsullardan istifadə edir. Belə sistemlərin ən çox istifadə olunan üç növü aşağıda göstərilir:

- *Modelə əsaslanan sistem:* bu sistem çərçivəsində kredit riski reytingləri kredit şöbəsinin mütəxəssislərinin məhdud iştirakı ilə müstəqil şəkildə işlənilib hazırlanmış statistik modellərin vasitəsilə təyin edilir. Statistik modellər keçmiş dövrlərdə baş vermiş defolt vəziyyətləri barədə məlumatlara əsasən proqnozlaşdırma üçün optimal sayılan keyfiyyət və kəmiyyət məlumatlarını əhatə edir.
- *Ekspert mülahizəsinə əsaslanan sistem:* bu sistem çərçivəsində kredit riski reytingləri Şirkət daxilində hazırlanmış daxili metodologiya və müxtəlif keyfiyyət və kəmiyyət amilləri əsasında kredit şöbələrinin təcrübəli mütəxəssisləri tərəfindən təyin edilir. Bu metod mürəkkəb statistik modellərə deyil, ekspert metodologiyasına və mülahizələrinə əsaslanır.
- *Hibrid sistem:* bu reyting sistemi yuxarıda göstərilən iki sistemin birləşməsidir. Bu sistem ekspertlərin iştirakı ilə əvvəlki dövrün məlumatlarından istifadə etməklə işlənilib hazırlanmışdır.

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Şirkət aşağıdakı maliyyə aktivləri üzrə kredit riskinin qiymətləndirilməsi üçün IRB sistemlərini tətbiq edir: istehlak, korporativ və KOS kreditləri.

Reyting modelləri müntəzəm olaraq Kredit Riski departamenti tərəfindən nəzərdən keçirilir və faktiki defolt məlumatları əsasında fərqlər təhlil edilir və zərurət yarandıqda yenilənir. Şirkət istifadə edilən metoddan asılı olmayaraq, müntəzəm olaraq reytinglərin düzgünlüyünü təsdiqləyir, modellərin proqnozlaşdırılma imkanını hesablayır və qiymətləndirir.

GKZ-nin qiymətləndirilməsi. GKZ gələcək pul axınlarındakı azalmaların ehtimal ilə ölçülmüş cari dəyərinin qiymətləndirilməsidir (yəni, müəyyən müddət ərzində çəki qismində müvafiq defolt riskləri istifadə olunmaqla kredit zərərlərinin orta çəkisidir). GKZ-nin qiymətləndirilməsi obyektiv olub, mümkün nəticələrin miqyasını qiymətləndirməklə müəyyən edilir. GKZ-nin qiymətləndirilməsi Şirkət tərəfindən istifadə olunan dörd parametrlə əsaslandırılır: defolt ehtimalı ("PD"), defolta məruz qalan dəyər ("EAD"), defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ ("LGD") və diskont dərəcəsi ("DR").

EAD - hesabat dövründən sonra kredit qalığının məbləğində gözlənilən dəyişiklikləri nəzərə alaraq, gələcək defolt tarixində kredit qalığının qiymətləndirilməsi, o cümlədən əsas borc və faizlərin ödənilməsi və kredit öhdəlikləri üzrə vəsaitlərin gözlənilən istifadəsidir. PD – müəyyən müddət ərzində defoltun baş vermə ehtimalının qiymətləndirilməsidir. LGD – defolt baş verdiyi zaman yaranan zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə üzrə ödənilməli gələcək pul axınları ilə borcalanın, həmçinin təminatın satışından əldə etməsi gözlənilən pul axınları arasındakı fərqlərə əsaslanır. Adətən bu göstərici EAD-nin faiz nisbəti kimi ifadə edilir. Gözlənilən zərər hesabata dövrünün sonuna cari dəyərə diskontlaşdırılır. Diskont dərəcəsi maliyyə aləti üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi və ya onun təxmini dəyəridir.

GKZ-nin hesablanması üçün Şirkət 2-ci Mərhələdəki risklər üçün bütöv müddət üzrə (*bütöv müddət üzrə GKZ*) və 1-ci Mərhələdəki kreditlər üçün bir illik müddət üzrə (*12 aylıq GKZ*) defolt ehtimalı müəyyən etməlidir. BMHS 9-un tətbiqi ilə bağlı olaraq təxmini yanaşmadan istifadə edilmişdir. Markov metoduna əsasən ümumi portfel üçün 0, 1, 2, 3 yekun reyting qrupları və defolt (DPD reytingi > 3) arasında keçidləri modeləşdirmək üçün miqrasiya matrisləri istifadə edilmişdir.

GKZ-nin hesablanması zamanı BMHS 9-un əsas tələblərindən biri gələcək proqnoz məlumatlarının nəzərə alınmasıdır. Adətən bu, iqtisadiyyatın gözlənilən inkişafı (makroiqtisadi məlumat) ilə əlaqədar təxminlərə düzəlişin edilməsini tələb edir. Bütöv müddət üzrə defolt ehtimalına belə düzəlişin əlavə edilməsinin nisbətən asan və əlverişli üsulu seçilmiş makroiqtisadi dəyişənlər ilə müqayisədə əvvəlki dövrlərdə baş verən defolt dərəcələrinin davranışını izah edən reqressiya modellərinin istifadə edilməsidir. Bu yanaşma (verilmiş portfel üçün statistik baxımından uyğun olduğu halda) marjinal PD ayrılıqlarını müəyyən zaman anına uyğunlaşdırmaq üçün (mümkün səviyyəyə qədər) istifadə olunur.

Defolt ehtimalının qiymətləndirilməsi məqsədilə Şirkət aşağıdakı şərtlərdən biri və ya bir neçəsinin baş verdiyi təqdirdə defolt vəziyyətinin yarandığını hesab edir:

- borcalanın müqavilə ilə ödənişləri 90 gündən artıq gecikdirildikdə;
- borcalan aşağıda göstərilən ehtimal olunan müflis olma meyarlarına cavab verdikdə:
 - Şirkət borcunu restrukturizasiya etmək məcburiyyətində qaldıqda;
 - borcalan vəfat etdikdə;
 - borcalan müflis olduqda və ya borcalanın müflis olma ehtimalı yüksək olduqda;
 - kreditlər çekilmiş kredit zərərlərini əks etdirən əhəmiyyətli dərəcədə güzəştə alındıqda və ya verildikdə.

Məlumatların açıqlanması məqsədilə Şirkət defolt anlayışını dəyərsizləşmiş aktivlər anlayışına tam uyğunlaşdırmışdır. Yuxarıda qeyd olunan defolt anlayışı Şirkətin bütün maliyyə aktivlərinə tətbiq edilir.

İlkin tanınma vaxtından etibarən kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinin qiymətləndirilməsi (SICR) həm fərdi qaydada, həm də portfel əsasında həyata keçirilir. Hüquqi və fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər və digər maliyyə aktivləri ilə əlaqədar kredit riskinin əhəmiyyətli artması skoring modellərindən asılı olaraq portfel əsasında və ya fərdi qaydada qiymətləndirilir. Risklərin İdarə Edilməsi departamenti kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması faktının müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən meyarların uyğunluğunu müntəzəm olaraq yoxlayır və təhlil edir. Maliyyə aktivlərinin ödənişi 30 gündən artıq gecikdirildiyi halda, ilkin tanınma vaxtından kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması fərziyyəsi təkzib edilmir.

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Aşağıdakı keyfiyyət, kəmiyyət və ya məhdudlaşdırıcı meyarlardan biri və ya bir neçəsi baş verdiyi təqdirdə, Şirkət maliyyə aləti üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artdığını hesab edir:

- ödəniş müddəti 30 gün gecikdirildikdə;
- risk üzrə “xüsusi monitorinq tələb edir” ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi təyin edildikdə;
- kredit riski daxili reytinglər əsasında hesablanmış məhdudlaşdırıcı meyarlar əsasında əhəmiyyətli dərəcədə artdıqda.
- kredit daxili nəzarət proseduruna uyğun olaraq “nəzarət siyahısına” daxil edildikdə.
- Nisbi məhdudlaşdırıcı meyar mövcud skoring modellərindən istifadə etmədən maliyyə alətləri portfeli əsasında müəyyən edildikdə: Şirkət müntəzəm olaraq yüksək kredit riskinə (yüksək kredit riskli regionlar, keyfiyyətsiz maliyyə alətləri, buraxılması dayandırılan maliyyə alətləri) malik segmentlərin monitorinqini aparır və belə portfeller üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinə müəyyən edir.

Hazırkı maliyyə hesabatlarında tanınmış GKZ səviyyəsi ilkin tanınmadan sonra borcalanın kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsindən asılıdır. Bu yanaşma gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi üçün üç mərhələli modelə əsaslanır. 1-ci Mərhələ - ilkin tanınma zamanı dəyersizləşməmiş və həmin vaxtdan kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmamış maliyyə aktivləri üzrə 12 aylıq GKZ əsasında dəyersizləşmə ehtiyatı tanınır. İlkin tanınma vaxtından etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmış, lakin hələ dəyersizləşmiş maliyyə aləti 2-ci Mərhələyə köçürülür və dəyersizləşmə ehtiyatı bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri əsasında tanınır. Maliyyə aləti dəyersizləşdikdə 3-cü Mərhələyə köçürülür və dəyersizləşmə ehtiyatı bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri əsasında tanınır. Aktivin 3-cü Mərhələyə köçürülməsi nəticəsində Şirkət faiz gəlirini ümumi balans dəyəri əsasında tanımağı dayandırır və faiz gəlirini hesablayarkən gözlənilən kredit zərərləri çıxılmaqla, balans dəyərinə aktivin effektiv faiz dərəcəsini tətbiq edir.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması meyarı artıq yerinə yetirilmədikdə, maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə geri köçürülür. Əgər kredit qalığı kredit riskinin əhəmiyyətli artması nəticəsində 2-ci Mərhələyə köçürülmüşdürsə, Şirkət həmin kredit riskinin aktuallığının saxlanması və ya dəyişməsindən əmin olmaq üçün ona nəzarət edir.

Şirkət gözlənilən kredit zərərlərini portfel əsasında qiymətləndirir: daxili reytinglər fərdi qaydada qiymətləndirilir, lakin eyni kredit riski reytingləri və eyni kredit portfeli segmentləri üçün GKZ-nin hesablanması prosesində eyni kredit riski parametrləri (məsələn, PD, LGD) tətbiq edilir. Bu yanaşma borcalanlar haqqında müəyyən məlumatlar (kreditin vaxtında ödənilməməsi, əvvəlki dövrlər üzrə zərərlər haqqında məlumat, yer və digər proqnoz məlumatları kimi) əsasında portfelin eyni segmentlərə daxil edilməsini əhatə edir.

Qiymətləndirmə portfel əsasında aparıldıqda Şirkət risk mərhələlərini müəyyən edir və zərər üzrə ehtiyatları ümumi şəkildə hesablayır. Şirkət kredit portfelini kredit riskinin ümumi xüsusiyyətləri əsasında müəyyən edilmiş segmentlər əsasında ələ şəkildə təhlil edir ki, qrup daxilində kredit portfelleri eyni və ya analoji risklərə malik olsunlar. Əsas ümumi kredit xüsusiyyətlərinə aşağıdakılar daxildir: müştərinin növü (məsələn, topdansatış və ya pərakəndə), məhsulun növü, kredit riskinin reytingi, ilkin tanınma tarixi, ödəmə müddətində qalan tarix, təminatın keyfiyyəti və kredit məbləğinin təminatın dəyərinə nisbəti (LTV). Müxtəlif segmentlər, həmçinin PD və LGD kimi kredit riski parametrlərindəki fərqləri əks etdirilir. Risklərin idarə edilməsi departamenti müntəzəm olaraq qruplar üzrə bölgünün uyğunluğunu yoxlayır və təhlil edir.

Ümumiyyətlə, GKZ aşağıdakı kredit riski parametrlərinin hasilinə bərabərdir: effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə cari dəyərə diskontlaşdırılan EAD, PD və LGD. GKZ hər bir fərdi kredit qalığını və ya ümumi segmentin bütöv müddəti ərzində hər bir növbəti il üçün kredit riski parametrlərini proqnozlaşdırmaqla müəyyən edilir. Bu üç komponentin hasilini tapılır və bərpə ehtimalını (yeni, maliyyə aktivinin əvvəlki ayda ödənilməsi və ya defolt olması) nəzərə alaraq onlara düzəliş edilir. Bu, hər bir gələcək dövr üçün GKZ-nin hesablanmasını effektiv şəkildə təmin edir və sonradan hesabat tarixinə geri diskontlaşdırılaraq toplanır. GKZ-nin hesablanması üçün istifadə edilən diskont dərəcəsi ilkin effektiv faiz dərəcəsi və ya onun təxmini dəyəridir.

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski parametrlərinin əsas hesablanma prinsipləri. EAD – maliyyə alətinin növündən asılı olaraq dəyişən gözlənilən ödəniş qrafikinə əsasən müəyyən edilir. Amortizasiya olunan maliyyə alətləri və birdefəlik kreditlər üçün EAD borcalan tərəfindən 12 ay müddətinə və ya bütöv müddət üzrə ödənişlər əsasında müəyyən edilir. Bu zaman, borcalan tərəfindən gözlənilən artıq ödəmə də nəzərə alınır. Hesablamaya, həmçinin vaxtından əvvəl ödəniş və ya yenidən maliyyələşdirmə ehtimalları daxildir.

GKZ-nin hesablanması üçün iki növ defolt ehtimalından istifadə edilir: 12 aylıq və bütöv müddət üçün defolt ehtimalı. 12 aylıq defolt ehtimalının qiymətləndirilməsi əvvəlki dövrlər üzrə defolt haqqında mövcud olan ən son məlumatlara əsaslanır və zərurət yarandıqda, dəstəklənən proqnoz məlumatları da nəzərə alınır. Bütöv müddət üçün defolt ehtimalı maliyyə alətinin qalan müddəti ərzində defoltun baş vermə ehtimalının qiymətləndirilməsini əks etdirir və maliyyə alətinin bütün müddəti ərzində 12 aylıq defolt ehtimalının məbləğinə bərabərdir. Bütöv müddət üzrə defolt ehtimalının hesablanması üçün Şirkət seqmentdən və kreditin növündən (miqrasiya matrisi əsasında hesablanan 12 aylıq defolt ehtimalının ekstrapolyasiyası, əvvəlki dövrlər üzrə defolt məlumatları əsasında bütöv müddət üzrə defolt ehtimalı ayrılır) asılı olaraq müxtəlif statistik üsullardan istifadə edir.

LGD – defolt olmuş kredit qalığı üzrə zərərin həcmi ilə bağlı Şirkətin proqnozunu əks etdirir. LGD kontragentin növündən, iddianın növündən və prioritetindən, eləcə də girovun və ya digər kredit təminatının mövcudluğundan asılıdır. 12 aylıq və bütöv müddət üzrə LGD defolt hadisəsindən sonra gözlənilən defolt vəziyyətindən qayıtma hallarına təsir edən amillər əsasında müəyyən edilir. LGD-nin qiymətləndirilməsi yanaşması aşağıdakı göstəriləyi kimi, LGD-nin defolt vəziyyətindən qayıtma statistikasına əsasən portfel əsasında hesablanmasından ibarətdir:

- LGD modeləşdirməsi zamanı defolta məruz qalmış kredit qalıqları tam ödənilmə və silinmə ilə nəticələncək son iki vəziyyətin (absorbinq vəziyyəti) bütöv müddət üzrə ehtimaldır. LGD iki mümkün son vəziyyətdə ehtimal ilə ölçülən orta çəkili zərər məbləğidir – yeni, kredit ödənilməyi halda 0% zərər və silindiyi halda 100% zərər yaranır və bu, reyting şkalası üzrə “9” balla qiymətləndirilir. Nəticədə, LGD parametri yalnız reyting şkalası üzrə 9 bala miqrasiya ehtimalıdır. Buna görə, miqrasiya matrisi yanaşması tətbiq edilmişdir. Bu yanaşmaya əsasən 4-9 reytingləri bir defolt vəziyyəti üzrə qruplaşdırılmamış və ayrı-ayrı vəziyyətlər kimi qeydə alınmışdır. Bu metoda uyğun olaraq 9 reytingi absorbinq vəziyyəti hesab edilir və 4-8 reytinglərdə baş verən defoltrlar 9-cu reytingə bütöv müddət keçid metodu ilə hesablanmış müvafiq LGD göstəricilərinə malik olacaqdır.
- Uzunmüddətli kredit qalıqlarının tamamilə ümitsiz kimi qeydə alınmasının məntiqi standart bərpa variantlarının artıq yerinə yetirilməsindən və LGD-nin hesablanması üçün əsas məlumatlarda əks etdirilməsindən irəli gəlir.

Kredit riskinin təsnifatı sistemi bölməsindəki reytinglər cədvəlinə baxın.

2020 və 2019-cu illər üzrə LGD-nin hesablanması nəticəsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

Reyting	LGD (2020)	LGD (2019)
4	30.06%	28.60%
5	36.47%	34.13%
6	45.28%	43.36%
7	64.06%	61.81%
8	81.80%	77.49%
9	100.00%	92.25%

GKZ modellərinə daxil edilmiş gələcək məlumatlar. Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasının qiymətləndirilməsi və GKZ-nin hesablanması zamanı dəstəklənən proqnoz məlumatlarından istifadə edilir. Şirkət kredit riski və GKZ-dəki dəyişikliklər ilə əlaqəli olan bəzi əsas iqtisadi dəyişənləri müəyyən etmişdir. Bu iqtisadi dəyişənlərə dair proqnozlar (“əsas iqtisadi ssenari”) Şirkətin iqtisadçıları tərəfindən rüblük təqdim edilir və növbəti dörd il üçün gözlənilən makroiqtisadi vəziyyətin ən dəqiq təxminlərini əks etdirir.

Bazar riski. Bazar riski Şirkətin gəlir və ya kapitalının və ya onun fəaliyyət məqsədlərini yerinə yetirə bilmə qabiliyyətinin bazar faiz dərəcələrinin və ya qiymətlərinin səviyyəsinin dəyişməsi və ya onların dəyişkənliyi nəticəsində mənfi təsire məruz qalmasıdır. Bazar riskinə Şirkətin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski, valyuta riski, kredit spredləri, əmtəə qiymətləri və səhmlərin məzənnəsi aiddir. Şirkətin riskləri ölçmə metodlarında və ya məruz qaldığı risklərdə, yaxud bu risklərin idarə edilmə və ölçülmə qaydasında heç bir dəyişiklik olmamışdır.

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Şirkətin əməliyyatları "Embawood" MMC-nin bazar mövqeyi və satışları ilə sıx əlaqəlidir. Şirkətin kredit portfelinin əhəmiyyətli hissəsi "Embawood" MMC-nin istehsal etdiyi mebellərin satışı üçün verilmiş kreditlərdən ibarətdir. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə belə kreditlər müştərilərə verilmiş ümumi kreditlərin 59%-ni (31 dekabr 2019: 51%) təşkil etmişdir. Şirkət "Embawood" MMC-nin fəaliyyətindən asılı olaraq bazar riskinə məruz qalır. Bu riski idarə etmək üçün rəhbərlik mütəmadi olaraq "Embawood" MMC-nin maliyyə hesabatlarını qiymətləndirir və satış məntəqələrinin bazar mövqeyini nəzərdən keçirir. Kredit portfelinin digər əhəmiyyətli hissəsini təşkil edən "Optimal Elektronika" MMC-nin məişət texnikalarının satışından yaranan kreditlər 31 dekabr 2020-ci il tarixinə müştərilərə verilmiş ümumi kreditlərin 18%-ni (31 dekabr 2019: 25%) əks etdirir. Bundan əlavə, Şirkət kredit portfelinin diversifikasiyasını əsas prioritet hesab edir. Şirkət ayrı-ayrı tərəfdaşlarla yeni müqavilələr bağlamaqla kredit portfelini diversifikasiya edir.

Xarici valyuta riski. Şirkət xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar xarici valyuta riskinə məruz qalır. Rəhbərlik hər bir valyuta üzrə və ümumilikdə risklərin səviyyəsi ilə əlaqədar günün sonunda, həmçinin bir gün ərzində limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir. Şirkət spekulyativ fəaliyyət və ya hedcinq məqsədləri üçün hər hansı törəmə alətlərlə əməliyyat aparmır.

Hesabat dövrünün sonuna Şirkətin məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2020			31 dekabr 2019		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe
AZN	29,294,625	(14,779,933)	14,514,692	36,571,739	(22,991,490)	13,580,249
ABŞ dolları	-	-	-	628	-	628
Avro	336	-	336	592	-	592
Cəmi	29,294,961	(14,779,933)	14,515,028	36,572,959	(22,991,490)	13,581,469

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtlə, hesabat dövrünün sonuna tətbiq edilən valyuta məzənnələrindəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və ya zərərə təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2020	31 dekabr 2019
	Mənfəət və ya zərərə təsir	Mənfəət və ya zərərə təsir
ABŞ dollarının 20% möhkəmlənməsi (2019: 20% möhkəmlənməsi)	-	126
ABŞ dollarının 20% zəifləməsi (2019: 20% zəifləməsi)	-	(126)
Avronun 20% möhkəmlənməsi (2019: 20% möhkəmlənməsi)	67	118
Avronun 20% zəifləməsi (2019: 20% zəifləməsi)	(67)	(118)
Cəmi	-	-

Valyuta məzənnələrindəki belə dəyişikliklərin Şirkətin mənfəət və ya zərərinə təsirindən başqa, kapitalla hər hansı təsiri yoxdur. Yuxarıda qeyd edilən risklər yalnız Şirkətin funksional valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan pul qalıqları üçün hesablanmışdır.

Şirkət həssaslıq təhlili apararkən aşağıdakı mülahizələri irəli sürür:

- Həssaslıq təhlili Şirkətin bu məlumatları növbəti dəfə təqdim edəcəyi dövrə qədər olan müddət ərzində baş verə biləcək bütün dəyişiklikləri əks etdirir. Məlumatların növbəti təqdim olunma dövrü adətən növbəti illik hesabat dövrü ilə üst-üstə düşür.
- Şirkət bütün mümkün dəyişikliklərin deyil, yalnız müvafiq risk dəyişəninə mümkün ola biləcək limitləri çərçivəsindəki dəyişikliklərin təsirini açıqlayır.

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Faiz dərəcəsi riski. Şirkət bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

Şirkətin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil aşağıda göstərilir. Cədvəldə Şirkətin cəmi maliyyə aktiv və öhdəlikləri müqavilə üzrə faiz dərəcələrinin dəyişməsi tarixlərinə və ya ödəmə müddətlərinə görə (bu tarixlərdən hansı daha tez baş verərsə) təsnifləşdirilir.

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 - 6 ay	6 ay - 1 il	1 ildən çox	Faizsiz	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>						
31 dekabr 2020						
Cəmi maliyyə aktivləri	3,359,066	12,984,349	8,407,159	2,658,528	1,885,860	29,294,961
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(3,330,584)	(4,830,477)	(5,884,619)	(257,248)	(477,005)	(14,779,933)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə faiz dərəcələri üzrə xalis həssaslıq kəsiri						
	28,482	8,153,872	2,522,540	2,401,280	1,408,855	14,515,029
31 dekabr 2019						
Cəmi maliyyə aktivləri	3,666,919	18,908,977	10,003,542	2,409,459	1,584,062	36,572,959
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(3,283,635)	(13,802,067)	(5,002,273)	(299,985)	(603,530)	(22,991,490)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə faiz dərəcələri üzrə xalis həssaslıq kəsiri						
	383,284	5,106,910	5,001,269	2,109,474	980,532	13,581,469

Şirkət maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Şirkətin əsas idarəedici rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlara əsaslanan faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2020	2019
<i>İllik % dərəcəsi</i>	AZN	AZN
Aktivlər		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	28-37%	28%-37%
Öhdəliklər		
Banklardan alınmış kreditlər	11%	11-13%
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	11%	9.50 - 10.50%
İcarə öhdəlikləri	11.05%	11.05%

Bütün digər maliyyə aktiv və öhdəlikləri üçün faiz hesablanmır.

Coğrafi risk konsentrasiyası. 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixinə Şirkətin kredit fəaliyyətini yalnız Azərbaycan Respublikası ərazisində həyata keçirmişdir. Şirkətin bütün maliyyə aktiv və öhdəlikləri tam olaraq (100%) Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşmişdir ki, bu da bir bölgə üzrə əhəmiyyətli coğrafi konsentrasiyanı göstərir.

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski. Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərindən yerinə yetirilməsində Şirkətin çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri üzrə digər maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Şirkətin rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə təşkilatlarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik riskini idarə etmək məqsədilə Şirkət aktiv/öhdəliklərin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi müştərilərin və bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir. Onlar həmçinin öhdəlik bazasının diversifikasiya riski üzrə parametrlər müəyyən edir.

Şirkətin likvidlik siyasəti aşağıdakıları özündə əks etdirir:

- Pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və müxtəlif vaxt çərçivələrində likvidliyin təmin edilməsi üçün lazımi likvid aktivlərin səviyyəsinin saxlanması;
- Şirkətin strateji məqsədlərinə uyğun olan maliyyələşdirmə planının hazırlanması;
- Müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrinin saxlanması və bununla, Şirkətin yerli və xarici mənbələrdən borc almaq imkanlarının artırılması;
- Yüksək likvidli və yüksək keyfiyyətli aktivlərin saxlanması;
- Məhsul bazasının müəyyən vaxt çərçivəsində mövcud maliyyələşdirmə mənbələrinə uyğunlaşdırılması; və
- Müəyyən vaxt çərçivəsində aktiv və öhdəlik strukturunun davamlı monitorinqinin aparılması.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə öhdəlikləri müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilə üzrə diskontlaşdırılmamış pul axınlarını, o cümlədən ümumi icarə öhdəliklərini (gələcək maliyyə məsrəflərinin çıxılmasından əvvəl) və kreditlər üzrə öhdəlikləri əks etdirir. Belə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlərdən fərqlənir, belə ki, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlər diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən hesablanır.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə alətlərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 - 6 ay	6 ay - 1 il	1 - 5 il	5 ildən çox	Cəmi
<i>Azərbaycan manatı ilə</i>						
Aktivlər						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,354,284	-	-	-	-	1,354,284
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,498,468	13,461,133	8,631,537	2,750,026	-	28,341,164
Sair maliyyə aktivləri	531,575	-	-	-	-	531,575
Cəmi	5,384,327	13,461,133	8,631,537	2,750,026	-	30,227,023
Öhdəliklər						
Banklardan alınmış kreditlər	(3,791,474)	(7,024,682)	(2,025,859)	-	-	(12,842,015)
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	-	-	(1,590,750)	-	-	(1,590,750)
"Embawood" MMC-yə ödənilməli vəsaitlər	(98,735)	-	-	-	-	(98,735)
Digər tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	(117,332)	-	-	-	-	(117,332)
İcarə öhdəlikləri	(7,252)	(37,275)	(47,045)	(257,248)	-	(348,820)
Sair maliyyə öhdəlikləri	(260,938)	-	-	-	-	(260,938)
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	(4,275,731)	(7,061,957)	(3,663,654)	(257,248)	-	(15,258,590)
Maliyyə alətləri üzrə likvidlik kəsiri	1,108,596	6,399,176	4,967,883	2,492,778	-	14,968,433

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə alətlərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 - 6 ay	6 ay - 1 il	1 - 5 il	5 ildən çox	Cəmi
Aktivlər						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	229,976	-	-	-	-	229,976
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,215,366	19,734,514	10,441,780	2,886,457	198	37,278,315
Sair maliyyə aktivləri	1,354,087	-	-	-	-	1,354,087
Cəmi	5,799,429	19,734,514	10,441,780	2,886,457	198	38,862,378
Öhdəliklər						
Banklardan alınmış kreditlər	(3,429,061)	(11,269,710)	(4,053,066)	-	-	(18,751,837)
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	(26,353)	(3,308,699)	(1,110,202)	-	-	(4,445,254)
"Embawood" MMC-yə ödənilməli vəsaitlər	(198,934)	-	-	-	-	(198,934)
Digər tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	(166,651)	-	-	-	-	(166,651)
İcarə öhdəlikləri	-	(9,000)	(54,000)	(360,000)	-	(423,000)
Sair maliyyə öhdəlikləri	(237,946)	-	-	-	-	(237,946)
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	(4,058,945)	(14,587,409)	(5,217,268)	(360,000)	-	(24,223,622)
Maliyyə alətləri üzrə likvidlik kəsiri	1,740,484	5,147,105	5,224,512	2,526,457	198	14,638,756

Şirkət likvidliyin idarə edilməsi üçün yuxarıda göstərilən diskontlaşdırmanı nəzərə almadan öhdəliklərin ödəmə müddətləri üzrə yuxarıda göstərilən təhlilindən istifadə etmir. Bunun əvəzində, Şirkət aşağıda göstəriləyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 - 6 ay	6 ay - 1 il	1 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2020-ci il tarixinə					
Maliyyə aktivləri	5,244,925	12,984,349	8,407,159	2,658,528	29,294,961
Maliyyə öhdəlikləri	(3,807,589)	(4,830,477)	(5,884,619)	(257,248)	(14,779,933)
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik kəsiri	1,437,336	8,153,872	2,522,540	2,401,280	14,515,028
31 dekabr 2019-cu il tarixinə					
Maliyyə aktivləri	5,250,981	18,908,977	10,003,542	2,409,459	36,572,959
Maliyyə öhdəlikləri	(3,887,166)	(13,802,067)	(5,002,273)	(299,984)	(22,991,490)
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik kəsiri	1,363,815	5,106,910	5,001,269	2,109,475	13,581,469

23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Rəhbərliyin fikrincə aktiv və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Şirkətin likvidlik riskinin idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, maliyyə təşkilatlarında bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakterli daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, Şirkətin likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maliyyə institutları üçün mövcud olan əlverişli makroiqtisadi şərait, pul vəsaitləri üzrə müsbət daxilolmalar, əməliyyatların gəlirliliyi və tələb olunduqda mövcud maliyyə resurslarından istifadə likvidlik risklərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır.

24 Kapitalın idarə olunması

Kapitalın idarə olunmasında məqsəd Şirkətin fəaliyyətinin fasiləsizliyini və kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir.

25 Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Məhkəmə prosesləri. Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Şirkətə qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Şirkətin Rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Prudensial normativlərə riayət edilməsi. Tənzimləyici orqan yerli standartlara uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatları əsasında hesablanan müəyyən normativlərə riayət etməyi tələb edir. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Şirkət bütün prudensial normativlərə riayət etmişdir.

Şərti vergi öhdəlikləri. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Şirkətin əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqe tuta bilər. Buna görə də vergi orqanları Şirkətin əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə, müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları həmin yoxlamaların keçirildiyi il də daxil olmaqla, vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyətini əhatə edə bilər.

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2020-ci il tarixinə onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhilə düzgündür və vergi qanunvericiliyi ilə bağlı Şirkətin mövqeyi dəyişilməyəcəkdir.

26 Ədalətli dəyər haqqında açıqlamalar

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstərilirdi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci səviyyəyə oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kotirovka olunan qiymətlərlə qiymətləndirmələr (təshih edilməmiş) (ii) 2-ci səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlərdən yaranan) müşahidə edilə bilən ilkin əhəmiyyətli məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları vasitəsilə əldə edilən qiymətləndirmələr və (iii) 3-cü səviyyəyə müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan qiymətləndirmələr (müşahidə edilməyən ilkin məlumatlar) daxildir. Maliyyə alətlərini ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə iyerarxiyalarına bölmək üçün rəhbərlik peşəkar mülahizələr irəli sürür. Ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli dərəcədə düzəlişlər tələb edən müşahidə edilə bilən məlumatlardan istifadə edildikdə, bu qiymətləndirmə 3-cü Səviyyəyə aid edilir. İstifadə edilən məlumatların əhəmiyyətliliyi bütövlükdə ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi ilə ölçülür.

Ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan aktiv və öhdəliklər

26 Ədalətli dəyər haqqında açıqlamalar (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən aktivlərin balans dəyəri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2020		31 dekabr 2019	
	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri
AKTİVLƏR				
Müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər				
- Korporativ kreditlər	494,454	494,454	722,579	722,579
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - istehlak kreditləri	26,102,532	26,102,532	33,300,738	33,300,738
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - biznes kreditləri	35,650	35,650	35,091	35,091
- Daşınmaz əmlak kreditləri	776,465	776,465	930,489	930,489
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri				
- Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,354,284	1,354,284	229,976	229,976
Sair maliyyə aktivləri:				
- Qarşı tərəflərdən alınacaq vəsaitlər	531,575	531,575	1,354,087	1,354,087
CƏMİ	29,294,960	29,294,960	36,572,960	36,572,960

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən öhdəliklərin balans dəyəri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2020		31 dekabr 2019	
	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklardan alınmış kreditlər				
- Banklardan alınmış kreditlər	12,448,151	12,448,151	18,034,858	18,034,858
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar				
- Daxili bazarda buraxılmış istiqrazlar	1,505,958	1,505,958	4,026,353	4,026,353
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər				
- "Embawood" MMC-yə ödənilməli vəsaitlər	98,735	98,735	198,934	198,934
- Digər tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	117,332	117,332	166,651	166,651
Sair maliyyə öhdəlikləri				
	260,938	260,938	237,946	237,946
CƏMİ	14,431,114	14,431,114	22,664,742	22,664,742

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, eləcə də tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlərin balans dəyəri belə maliyyə alətləri üzrə bazar şərtləri ilə bağlanan müqavilələrin qısamüddətli olmasına görə təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Cədvəldə 2-ci Səviyyə kateqoriyasına daxil edilmiş maliyyə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlilinə əsasən və tərəflərin kredit riskini əks etdirən diskont dərəcəsi üzrə ilkin məlumatlardan istifadə etməklə ümumi qəbul edilmiş qiymətkoyma modellərinə uyğun olaraq müəyyən edilmişdir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər, banklardan alınmış kreditlər və buraxılmış borc qiymətli kağızların ədalətli dəyəri fərdi aktivlər/öhdəliklərlə bağlı planlaşdırılmış gələcək pul axınlarını müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək müəyyən edilmiş ödəmə müddətləri üzrə diskontlaşdırmaqla hesablanır.

27 Maliyyə alətlərinin qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə təqdim edilməsi

BMHS 9 "Maliyyə alətləri" standartına uyğun olaraq, maliyyə aktivləri aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirilir: (a) FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri; (b) FVOCI kateqoriyasında qiymətləndirilən borc alətləri; (c) FVOCI kateqoriyasında qiymətləndirilən pay alətləri və (d) amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən maliyyə aktivləri. FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) FVTPL kateqoriyasında məcburi qaydada qiymətləndirilən aktivlər və (ii) ilkin tanınma zamanı həmin kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzleşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir.

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən	Cəmi
AKTİVLƏR		
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>	1,354,284	1,354,284
<i>Müştərilərə verilmiş kreditlər</i>		
- KOS kreditləri	494,454	494,454
- Daşınmaz əmlak kreditləri	776,465	776,465
- İstehlak kreditləri	26,102,532	26,102,532
- Biznes kreditləri	35,650	35,650
<i>Sair maliyyə aktivləri:</i>		
- Ticarət debitor borcları	531,575	531,575
CƏMI MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	29,294,960	29,294,960

31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzleşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir.

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən	Cəmi
AKTİVLƏR		
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>	229,976	229,976
<i>Müştərilərə verilmiş kreditlər</i>		
- KOS kreditləri	722,579	722,579
- Daşınmaz əmlak kreditləri	930,489	930,489
- İstehlak kreditləri	33,300,737	33,300,737
- Biznes kreditləri	35,091	35,091
<i>Sair maliyyə aktivləri:</i>		
- Ticarət debitor borcları	1,354,087	1,354,087
CƏMI MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	36,572,959	36,572,959

31 dekabr 2020 və 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Şirkətin bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınmışdır.

28 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar birbaşa və ya dolayı yolla bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən, həmin münasibətlərin mahiyyətinin onların hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr
Müştərilərə verilmiş kreditlər	48,652	355,982
Agentlik xərcləri	-	98,735
Sair öhdəliklər	77,715	2,908,359

28 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr
Müştərilərə verilmiş kreditlər	84,144	497,124
Agentlik xərcləri	-	198,934
Sair öhdəliklər	60,145	2,046,663

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixində başa çatan illər üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə tanınmış məbləğlər aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Səhmdar
İcarə xərcləri	-	-	6,120
Ezamiyyə xərcləri	520	-	-

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Səhmdar
İcarə xərcləri	-	93,023	6,120
Ezamiyyə xərcləri	670	-	-

Əsas idarəedici heyətə ödənişlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	2020 Xərclər	2019 Xərclər
Qısamüddətli ödənişlər	407,049	411,083

29 Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

COVID-19 pandemiyası. COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə çərçivəsində Azərbaycan Hökuməti tərəfindən tətbiq edilən sərt xüsusi karantin rejimi tədbirləri (səyahət məhdudiyyətləri, karantinlər, iş yerlərinin və digər xidmət sahələrinin bağlanması, ölkə daxilində müəyyən ərazilərdə qapanmalar) 2021-ci ilin yanvar ayında dayandırılmışdır. Nazirlər Kabinetinin 16 yanvar 2021-ci il tarixli "Azərbaycan Respublikasında COVID-19 xəstəliyi əleyhinə 2021-2022-ci illər üçün Vaksinasıya Strategiyasına" dair Sərəncamına əsasən Azərbaycan əhalisinin vaksinasıyasına təcridən başlanılmışdır.

Kapitalın adekvatlıq əmsalları hazırkı maliyyə hesabatlarının buraxıldığı tarixə prudensial normativlərdən daha yüksək səviyyədə saxlanılmışdır. Həssaslıq təhlili göstərir ki, mövcud kapital buferləri COVID-19 epidemiyasının gələcək inkişaf dinamikasından yarana biləcək riskləri aradan qaldırmağa imkan yaradır.

2021-ci ilin yanvar ayında Şirkət 3,000,000 AZN məbləğində dividend elan etmiş və səhmdarlarına ödəmişdir.